

Lolland Kommune

Kortlægning af kultur- og fritidsområdet 2017

LOLLAND KOMMUNE

Jernbanegade 7
4930 Maribo
lolland@lolland.dk
www.lolland.dk

UDGIVET AF

Lolland Kommune
Kultur, fritid og borgerservice

LOLLAND KOMMUNE

Jernbanegade 7
4930 Maribo
kulturogfritid@lolland.dk
+45 54 67 68 80
www.lolland.dk

UDARBEJDET AF

Konsulentfirmaet
Knudsen Syd
v/ Hanne Marie Knudsen
www.knudsensyd.dk

I samarbejde med
Malene Thøgersen
Videncenter for Folkeoplysning/
Idrættens Analyseindtitut
www.vifo.dk & www.idan.dk

Arbejdsgruppen:
Sektorchef Per M. Voetmann
Teamleder Jørgen Olsen
Kultur- og fritidskonsulenterne:
Louise Boye Moe
Susan Møller Pedersen
Johan Vest

LAYOUT

Erik Graham Lindstrøm

FOTOS

Erik Graham Lindstrøm

UDGAVE

1. udgave, Maribo, August 2017

UDGIVER OG TRYK

Lolland Kommunes Trykkeri
Oplag: 200 stk.

Gengivelse af denne rapport er
tilladt med tydelig kildehenvis-
ning.

Forord

Denne rapport er en kortlægning af kultur- og fritidsområdet i Lolland Kommune. Undersøgelsen er rekvireret af Lolland Kommune og er gennemført af konsulentfirmaet Knudsen Syd i samarbejde med Videncenter for Folkeoplysning/Idrættens Analyseinstitut.

Knudsen Syd har været ansvarlig for den samlede proces, fokusgruppeinterviews med repræsentanter fra kultur-, fritids og idrætslivet, feltbesøg samt al øvrig indsamling af data og afrapportering af dette.

Videncenter for Folkeoplysning/Idrættens Analyseinstitut har gennemført og afrapporteret en spørgeskemaundersøgelse af borgernes fritidsvaner, som indgår som en del af rapporten, samt et enkelt fokusgruppeinterview på eliteidrætsområdet.

Undersøgelsen ville ikke have været mulig uden hjælp fra en lang række aktører.

En stor tak til alle de ildsjæle, foreningsledere, ledere af kulturinstitutioner, erhvervsfolk m.fl., der har deltaget i fokusgruppeinterviews eller har taget imod besøg.

Ligeledes en stor tak til alle de borgerere i Lolland Kommune, der har bidraget til undersøgelsen ved at svare på spørgeskemaet om deres fritidsvaner.

Sidst, men ikke mindst en stor tak til projektets arbejdsgruppe og følgegruppe for god sparring og godt samarbejde undervejs i processen.

Hanne Marie Knudsen
Konsulentfirmaet Knudsen Syd
August 2017.

Indhold

Læsevejledning	2
1. Resumé	3
2. Kulturatlas:	6
3. Udgifter til kultur, fritid og idræt i Lolland Kommune	8
4. Styrker, svagheder, muligheder og trusler.	10
5. Borgerundersøgelsen.....	13
6. Kulturinstitutioner og -foreninger	18
7. Museerne	23
8. Kunst	30
9. Musik	31
10. Teater	34
11. Biograf og film	35
12. Børnekultur.....	37
13. Unge	41
14. Dannelse, identitet og sammenhængskraft	44
15. Mulige kulturelle fyrtårne	48
16. Breddeaktiviteter	50
17. Eliteidrætsmiljøer	53
18. Faciliteterne	54
19. Naturens store potentialer.....	58
20. Kultur- og fritidsaktiviteters betydning for til- og fraflytning.	60
Oversigt over bilag:	62
Bilag 1.: Oversigt over ressourcepersoner i processen	63
Bilag 2: Borgerundersøgelsen.....	65
Bilag 3: Museumsstatistik	66
Bilag 4: Metoder.....	67
Bilag 5: Litteraturliste	68

Læsevejledning

Vi bringer et kort indledende resumé af rapportens hovedelementer. Herefter følger en oversigt over kultursteder og kultur- og fritidsaktiviteter. Kulturkortene har fungeret som værktøjer undervejs i processen for at skabe overblik over de mange forskellige aktiviteter, der foregår på Lolland.

Afsnit 3 viser Lolland Kommunes økonomiske udgifter og fordelingen heraf på kultur- og fritidsområdet.

Afsnit 4 er en opsamling på bidrag fra kultur- og fritidsaktører til en fælles SWOT analyse.

Afsnit 5 bringer et sammendrag af analysen over borgernes fritidsvaner i Lolland Kommune 2017. Borgeranalysen er opdelt i en række delanalyser: Karakteren og omfang af fritidsaktiviteter, rammerne for fritidsaktiviteter, borgernes bevæggrunde for at dyrke aktiviteter i fritiden og de ikke-aktives bevæggrunde for ikke at gøre det, sammenhænge mellem borgernes trivsel og deres fritidsvaner samt de frivilliges engagement og tilfredshed med udbuddet på kultur-, idræts- og fritidsområdet.

Borgeranalysen er et selvstændigt notat til denne rapport og kan downloades fra Lolland Kommunes hjemmeside www.lolland.dk/fritidsvaner

Afsnit 6 til 12 indeholder en beskrivelse af kulturlivet inddelt efter de enkelte kulturområder.

Afsnit 13 er et særskilt afsnit om udviklingspotentialerne på ungeområdet.

Afsnit 14 indeholder en beskrivelse af kultur- og fritidslivets betydning for dannelse, identitet og sammenhængskraft.

Afsnit 15 bringer en oversigt over mulige kulturelle fyrtårne og en definition herpå.

Afsnit 16 beskriver kort det mangfoldige og rige foreningsliv med breddeidræt og aftenskoler m.m.

Afsnit 17 er et sammendrag af et fokusgruppeinterview om eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune.

Afsnit 18 bringer en beskrivelse af faciliteter til fritidsaktiviteter og sammenligner niveauet med udvalgte andre kommuner.

Afsnit 19 handler om de mange potentialer, der er i naturområderne på Lolland.

Afsnit 20 beskriver kultur- og fritidslivets betydning for til- og fraflytningen på Lolland.

Undervejs i rapporten bringer vi flere konkrete forslag til overvejelser og fokuspunkter i den videre udvikling af kultur- og fritidslivet i kommunen.

1. Resumé

MARKANT FÆRRE BØRN OG UNGE I LOLLAND KOMMUNE FREM MOD 2029.

Den seneste befolkningsprognose¹ tegner et lidt forstemmende fremtidsbillede – også hvis man ser på tallene med kultur- og fritidsaktørers øjne.

Det fremgår af befolkningsprognosen, at der forventes et fald i antallet af børn, unge og erhvervsaktive over de kommende år. Specifikt i forhold til børn i alderen 0-16 år forventes antallet at falde med godt 1050 børn frem mod 2029. Samtidig forventes det, at antallet af ældre over 65 år vil stige med godt 800 borgere i den samme periode. Stigningen i antallet af ældre sker fortrinsvist i byområderne, mens antallet falder i landdistrikterne.

Det har stor betydning for kultur- og fritidslivet, som må anstrenge sig yderligere både i forhold til de børn og unge, der er (tilbage) og som må lave særlige tiltag for at tiltrække nye borgere, der kommer til Lolland. Fx ved at tage målrettet kontakt til nye tilflyttere med tilbud om at indgå i forpligtende fællesskaber i lokalområderne.

ET STÆRKT OG MANGFOLDIGT FORENINGSMILJØ MED MANGE ILDSJÆLE OG FRIVILLIGE.

Kultur- og fritidsaktører i fokusgruppeinterviews og ved enkeltbesøg pointerer det stærke og mangfoldige foreningsmiljø, som er båret af en stor vilje og engagement hos de mange ildsjæle og frivillige.

Generelt udtrykker deltagerne stor tilfredshed med antallet af mødesteder og faciliteter. Dog er der hos både kultur- og idræts-

folk en fælles erkendelse af, at der mangles et mødested/hus til forskellige aktiviteter for og med unge.

Der er endvidere stor tilfredshed med forvaltningen og sparringen herfra og med den politiske bevågenhed og velvilje. Det bevirker, at der er meget kort afstand fra idé til handling, og at det opleves som let at få nye ting/aktiviteter til at ske.

HVORDAN AKTIVERE DE IKKE-AKTIVE BORGERE?

Fokusgruppeinterviews viser også, at én af de største udfordringer for alle institutioner, aktører og frivillige indenfor kultur, fritids- og idrætslivet er: Hvordan kan man aktivere de mere passive borgere i Lolland Kommune?

Der er mange gode lokale eksempler på dette. Men på trods af det store frivillige engagement i kommunen er det tvivlsomt, om det frivillige foreningsliv og kulturinstitutionerne alene kan løfte opgaven med at mindske den sociale ulighed i fritidsdeltagelsen.

Vores vurdering er, at der generelt vil være behov for mere strukturerede indsatser og samarbejder - også på tværs af forvaltningsgrene i Lolland Kommune.

¹Lolland Kommune: Befolkningsprognose 2017 – 2029.

BORGERNES FRITIDSVANER I LOLLAND KOMMUNE

Konklusioner fra vores Borgerundersøgelse kan opsamles i følgende punkter:

- Stor social ulighed i fritidsdeltagelsen
- Aktive borgere trives bedst
- Variation i fritidsdeltagelsen på tværs af aldersgrupper
- Udbredt tilfredshed med udbuddet fritidsaktiviteter, men yngre borgere er mindst tilfredse
- Stort frivilligt engagement i lokalsamfundet
- Aktivitetsniveauet og tilfredsheden er lavest i kommunens yderområder
- Biblioteket og filmtilbud er de to mest benyttede kulturtilbud

De enkelte punkter analyseres og uddybes yderligere i rapporten ligesom fremtidige udviklingsområder skitseres.

KULTUR, FRITID OG IDRÆT GIVER SAMMENHÆNGSKRAFT I LOKALOMRÅDERNE

Resultaterne fra både fokusgruppeinterviews og borgerundersøgelsen tyder på, at kultur- og fritidsområdet kan bidrage til denne udvikling. Fx svarer 61% af borgerne på Lolland, at de dyrker aktiviteter sammen med venner og bekendte. Og de borgere, der arbejder frivilligt på området, begrundes især deres fri-

villige engagement med ønsket om at gøre noget, som er vigtigt for lokalsamfundet.

KULTURINSTITUTIONERNES OG FORENINGERNES BETYDNING FOR DANNELSE, IDENTITET OG FÆLLESSKABER.

I vores Borgerundersøgelse er der respondenter, der mere specifikt nævner, hvad der gør aktiviteten/oplevelsen god for dem, når det gælder kulturaktiviteter for børn. For nogle borgere er muligheden for læring og det 'at børnene får noget med hjem' helt centralt. Andre peger på bl.a. det sociale sammenhold i forbindelse med aktiviteterne. Og endelig er der borgere, som lægger vægt på, at børn, unge og voksne bliver aktivt inddraget i fritidsaktiviteterne og tager medejerskab.

I rapporten beskrives også de enkelte kulturelle områder og kulturinstitutionernes aktuelle udfordringer – også af økonomisk art. Biblioteket og biograffilbud er borgernes mest benyttede kulturtilbud i Lolland Kommune. Og de to brancher rammer også et meget bredt publikum. Vi vurderer, at især biblioteket, men også de andre kulturinstitutioner, museer og musikskole, er meget vigtige samarbejdspartnere i især tværkommunale social- og sundhedsorienterede indsatser, og dermed også som led i at opfylde Lolland Kommunes plan- og udviklingsstrategi.

NATUREN HAR ET STORT POTENTIAL

På landsplan er naturen den vigtigste arena for voksnes idrætsaktiviteter. Borgerundersøgelsen har vist, at rigtig mange borgere på Lolland benytter sig af de anlagte motionsstier og ruter rundt omkring i kommunen, og at også en del af de borgere, som ellers ikke dyrker faste fritidsaktiviteter, benytter naturen på denne måde.

Samtidig viser undersøgelsen også, at nærheden til naturen er den faktor, der betyder mest for tilflytterne.

I alle fokusgruppeinterviews peger deltagerne på Lollands mange stedbundne potentialer som en kæmpe styrke. Deltagerne er også enige i, at man i langt højere grad kan udnytte øens kulturhistoriske steder og landskaber. Konkret peges der på Dodekalitten, på Reventlow-Museet, Naturpark Maribo Søerne og Naturpark Nakskov Fjord. Interviewpersonerne har bl.a. drøftet mulig-

hederne for at etablere kulturruter i landskabet "Lolland på tværs" med historier, natur, mindesmærker og besøgssteder. Eller fx ved at etablere flere pilgrimsruter eller ved at kultur- og idrætsaktører går sammen og skaber nye aktiviteter på tværs i det åbne rum/landskaberne.

Lolland Kommune har dermed et stort potentiale i den varierede natur, der karakteriserer kommunen. Det er derfor væsentligt med fortsat fokus på, hvordan naturens potentialer kan udnyttes endnu bedre i den videre udvikling af fritidslivet i kommunen – i god overensstemmelse med kultur- og fritidspolitikken fokus på de stedbundne potentialer - og kommuneplanens afsnit 14, hvor målet er, at naturen er et vigtigt grundlag for styrkelse af sundhed og trivsel, og at der skal være nærhed og umiddelbar adgang til natur ved byer og landsbyer i Lolland Kommune.

2. Kulturatlas:

OVERSIGT OVER KULTURSTEDER OG KULTUR- OG FRITIDSAKTIVITETER

Vi har introduceret og arbejdet med elementer fra metoden Cultural Planning. Metoden går ud på at identificere de kulturelle ressourcer i et område og bruge disse ressourcer på en strategisk måde til at nå centrale udviklingsmål.

Lolland Kommune har ud fra aktuel viden om kultursteder og kultur- og fritidsaktiviteter udarbejdet de to kort, som har fungeret som et værktøj undervejs i processen. Kulturkortene er således blevet ajourført i forbindelse med fokusgruppeinterviews, feltstudier og arbejdsgruppemøder.

Som det fremgår, er der ingen markante "bare" pletter på kulturkortene: Lolland er godt dækket ind med både faciliteter, mødesteder, aktivitetstilbud og muligheder for kulturelle oplevelser.

De mange forsamlingshuse, lokalhistoriske arkiver, skoler, foreningsmødesteder og mange museums lignende udstillingssteder er spredt ud over hele øen og kan medvirke til at fremme den lokale identitet og stolthed.

Det vil dog fremgå af vores borgerundersøgelse, at der er lidt flere frivillige og flere aktivitetstilbud i byerne, end der er ude i landområderne.

Vi anbefaler, at Lolland Kommune arbejder videre med at gøre kortene elektroniske, så der kan linkes direkte til alle foreningers, kulturaktørers og faciliteters hjemmesider.

KULTURSTEDER

Forsamlingshuse
Kulturhuse
Golfanlæg
Musikskoler
Stadion- og sportshaller

Kortene er trykt i fuld størrelse bagerst i rapporten.

KULTURELLE OPLEVELSER OG EVENTS

Biblioteker
Biografer
Events
Kirker
Kunst
Lokalhistoriske arkiver
Museer
Teatre

Kortene er trykt i fuld størrelse bagerst i rapporten.

3. Udgifter til kultur, fritid og idræt i Lolland Kommune

Lolland Kommune har i budget 2017 afsat i alt 63.751.000 kr. til kultur- og fritidsområdet.

Heraf går 24.834.000 til sport og fritid og 38.917.000 kr. til kulturområdet.

I de følgende to tabeller viser vi Lolland Kommunes udgifter til kultur, fritid og idræt i forhold til andre udvalgte sammenlignelige kommuner²:

Kommune	2007	2017
Lolland	801	1299
Varde	889	1226
Thisted	820	1071
Lemvig	647	1085
Kalundborg	1149	1003
Vordingborg	950	633
Guldborgsund	1043	1051
Landsgennemsnit	1049	1188

Tabel 1. Udgifter i kr. til sport og fritid pr. indbygger:

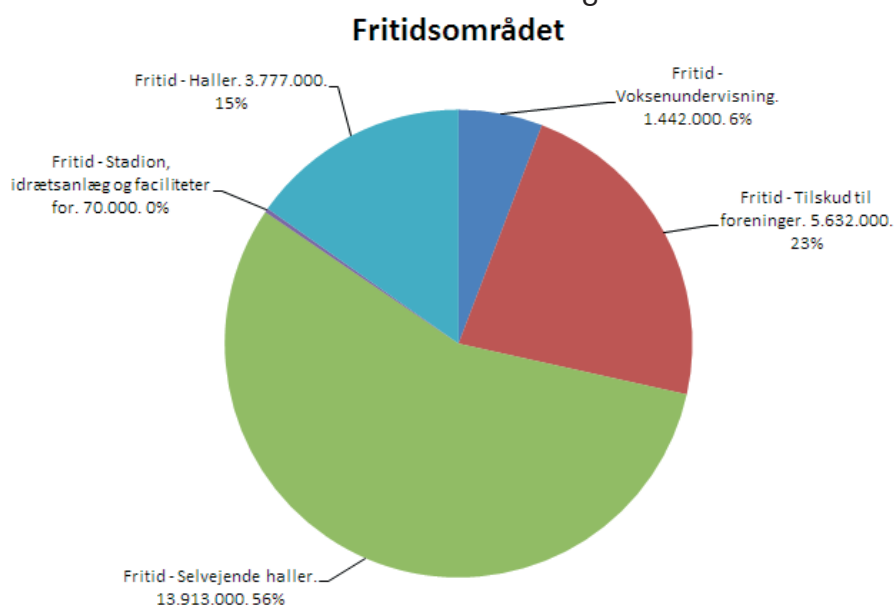
Over en 10-årig periode er der sket stigning i udgifterne til sport og fritid. I 2017

koster det 1.299 kr. pr. indbygger i Lolland Kommune. Et beløb, som ligger noget over landsgennemsnittet, og som også ligger over niveauet for, hvad andre udvalgte kommuner bruger på sport og fritid.

Kommune	2007	2017
Lolland	256	391
Varde	211	373
Thisted	247	394
Lemvig	206	392
Kalundborg	212	285
Vordingborg	246	528
Guldborgsund	336	436
Landsgennemsnit	362	484

Tabel 2. Udgifter i kr. til kultur pr. indbygger:

Over en 10-årig periode er der sket en stigning i udgifterne til kultur i Lolland Kommune. I 2017 koster de kommunale udgifter til kultur 391 kr. pr. indbygger. Det er et beløb, som svarer til nogle af de øvrige udvalgte kommuner her, men som ligger noget under landsgennemsnittet for de kommunale kulturudgifter.

Figur 1. Fordeling af udgifter i procent og kr. på fritidsområdet, 2017.

² Økonomi- og Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal, 2017.

Der kan være variationer i måden at opgøre udgifter på i den kommunale kontoplan (fx hvor skolehaller hører under). Sammenligninger på tværs af kommuner bør derfor tages med disse forbehold.

Som det fremgår af Figur 1 er langt den største del af udgifterne på fritidsområdet bundet til faciliteter – navnlig idrætshaller. De største aktører er de selvejende institutioner Maribo Hallerne og Nakskov Idrætscener. Begge steder er der også svømmehal og mindre haller, hvor der dyrkes alle former for idræt.

56% af kommunes driftsbudget er bundet til de selvejende idrætscentre og haller fx Errindlevhallen, Stokkemarke Hallen og Fejø Hallen.

Øvrige haller, sale og bygninger til fritidsformål på Lolland er kommunale. Set med en borgersynsvinkel er organisationsformen ligegyldig, men for kommunens udgiftsstyring giver det nogle særlige udfordringer i forhold til prioriteringen af midler til vedligehold og nye anlægsopgaver.

Omvendt er der fordele ved ordningen for de selvejende haller, idet det kan være lettere for selvejende haller at skaffe ekstra indtægter og sponsorer. Det har de kommunale haller ikke samme muligheder for, men har måske heller ikke så stort et behov herfor.

Det er en lokal kommunal afgørelse, hvorvidt man ønsker at have selvejende haller,

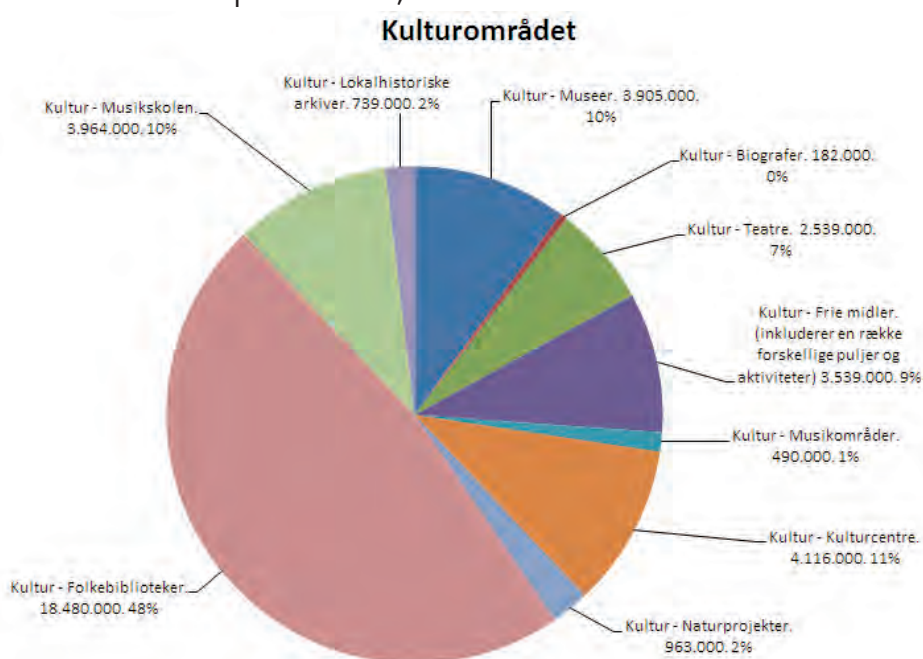
og også en lokal vurdering, om denne organisationsform tilfører borgerne ekstra værdi.

Det er også en lokal afgørelse, at man bruger forholdsvis store dele af budgettet på vedligehold og driftstilskud til rammer – fremfor indhold og udvikling af aktiviteterne og foreningslivet.

Figur 2 viser budgetfordelingen på kulturområdet. Som i de fleste andre kommuner er biblioteket den største kommunale kulturinstitution. 48% af midlerne går til Lolland Bibliotek og Borgerservice. I alt 18.480 mio. kr. i 2017.

Dernæst tildeles Lolland Musikskole 10% af budgettet, svarende til 3.964.000 mio. kr. De øvrige udgiftsposter er frie midler, der tildeles efter ansøgning eller tildeles som driftstilskud til de selvejende institutioner, fx de statsanerkendte museer og egnsteatret Nørregadeteatret.

Både musikskolen, de statsanerkendte museer og egnsteatret samfinansieres mellem staten og Lolland Kommune. Ændringer i det kommunale tilskud vil således direkte indvirke på størrelsen af det statslige tilskud.

Figur 2. Fordeling af udgifter i procent og kr. på kulturområdet, 2017.

4. Styrker, svagheder, muligheder og trusler.

Gennem tre fokusgruppeinterviews har vi sammen med deltagerne udarbejdet en SWOT analyse. SWOT er en forkortelse af ordene: Strengths, Weaknesses, Opportunities og Threats – oversat til dansk: Styrker, svagheder, muligheder og trusler.

Metoden giver overblik over et givent områdes styrke- og konkurrencesituation gennem fokus på de fire ovenstående kategorier.

Her bringes en fælles opsamling på drøftelser blandt deltagere i interviews fra Kultur, Fritid og Erhverv/Turismeområderne:

STYRKER – på kultur og idrætsområdet

- Et stærkt og stort foreningsmiljø
- Vilje og engagement hos de mange ildsjæle og frivillige
- Mange mødesteder og faciliteter
- Mange stedbundne potentialer
- Stærke attraktioner på kunst- og kulturområdet
- Aktive landsbyer med mange frivillige
- Gode og brugbare netværk skaber forholdsvis let større arrangementer som fx Fjorddage, Kulturfestival og byjubiler.
- Rummelige foreninger og støtte til ressourcetsvage børn
- En lyttende forvaltning, som giver god sparring og service
- Korte beslutningsveje og let at få nye ting/aktiviteter til at ske
- Politisk velvilje overfor kultur og fritidsområdet

SVAGHEDER – i kultur- og idrætsområdet

- Manglende kontakt og samarbejder ind i folkeskolen i forbindelse med Åben Skole samarbejder
- Mangler kulturhus/mødested for unge
- Stor kommune med dårlig infrastruktur
- Mange små pastorater (lokalpatriotisme) og fortsat psykologiske skel mellem Nakskov og Maribo
- Stor fraflytning af unge – medfører bl.a. mangel på nye ledere
- Aftenskoler oplever unfair konkurrence fra bl.a. bibliotekerne
- Splid mellem kunstnere
- Mange medarbejderskift i forvaltningen
- Kommunale projekter konkurrerer mod hinanden

MULIGHEDER – i omgivelserne

- Mere samspil mellem kultur, fritid og idræt
- Bedre koordinering af især kulturtilbud herunder flere opsøgende aktiviteter i forhold til Kulturtjenesten
- Udnytte de stedbundne potentialer i Dodekalitten og Reventlow
- Udvikle kunstnersamarbejder yderligere fx sammen med kunstneren John Kørner og tænke stort!
- Inddrage unge selv i planerne for et kommende ungdomshus
- Udbygge de personlige relationer blandt aktører
- Udbygge korsamarbejder på tværs
- Målrettet kontakt til nytillflyttere
- Nakskov Kulturhus: Kan på sigt samle events, koncerter og netværk og dække behovet for mellemstort spillested for musik og teater
- Skabe teateraktiviteter for mellemtrinnene fx via refusionsordningen

TRUSLER – i omgivelserne

- Demografien (de ældre frivillige, de unges fraflytning)
- Ressourcetsvaghed ift. udvikling/professionalisering
- (For) meget afhænger af frivillige=tiltag går i stå/manglende fokus og tid
- Mange forfaldne huse i landsbyerne hæmmer bosætning
- De gamle kommunegrænser
- Tendensen til at transportere tilskuere ind til København for at "opleve" kultur – i stedet for at få kulturaktiviteter og tilbud til Lolland.

I det følgende oplister vi nogle af elementerne, som de medvirkende i fokusgruppeinterviews fremhævede:

STYRKER:

-er dét kultur- og fritidsområdet er gode til. Det er nogle karakteristika, der giver kultur- og fritidsområdet god slagkraft:

- Alle pointerer det stærke og mangfoldige foreningsmiljø, som er båret af en stor vilje og engagement hos de mange ildsjæle og frivillige
- Generelt udtrykker deltagerne stor tilfredshed med antallet af mødesteder og faciliteter – dog er der både hos kultur- og idrætsfolk en fælles erkendelse af, at der mangler et mødested/hus til forskellige aktiviteter for unge.
- Der er stor tilfredshed med forvaltningen og sparringen herfra og med den politiske bevågenhed og velvilje. Det bevirker, at der er kort afstand fra idé til handling, og at det opleves som let at få nye ting/aktiviteter til at ske.

SVAGHEDER:

Er de områder, som sætter kultur- og fritidsområdet i en dårlig situation, og hvor der absolut er "plads til forbedringer": Her peger deltagerne især på:

- Kultur- og fritidslivets udfordringer med at få kontakter og samarbejder i regi af den åbne skole. Der er således store forventninger til samarbejdet med den åbne skole, og den nye forvaltningsstruktur, som forhåbentlig åbner op for et tættere samarbejde. Måske kan der fremmes nogle processer internt i forvaltningen/fremme en bedre kommunikation mellem rådhusets faglige "søjler"? (vi ved, kommunikation er ofte personbåret).
- Kultur- og fritidsaktørerne påpeger også, at Lolland er en stor kommune med en decideret dårlig infrastruktur, når det gælder offentlige transportmuligheder. Det gør det vanskeligt at tilbyde aktivite-

ter til især børn og unge, som skal transportere sig selv.

- Aktører både i kultur- og i fritidslivet pointerer det vanskelige ved at rekruttere unge ledere/frivillige og dermed sikre naturlige generationsskifter i grupper og foreninger. Af den simple grund, at mange unge rejser fra landsdelen for at videreuddanne sig.
- Trods en forlængst overstået kommunalreform er der fortsat mange små pastorer (og dermed lokalpatriotisme) og fortsat psykologiske skel mellem Nakskov- og Maribo-områderne. Det betyder, at det ikke er så ligetil, at lave fælles aktiviteter og tiltag på tværs af foreninger, aktiviteter og områder: Kendskabet til hinanden og til hinandens arbejdsområder og kompetencer er ikke så stor.

MULIGHEDER:

Mulighederne på markedet kan være mange eller få.

Med muligheder forstår vi alle de ting, som kan udvikles eller opstå, hvis aktørerne og omgivelserne på kultur- fritids- og idrætsområdet vil det. Her fremhæver de interviewede helt entydigt, at der skal mere koordinering og samspil til.

- Mere samspil mellem kultur, fritid og idræt. Det gælder både at bruge hinandens faglige ressourcer, men også at få mulighed for at udbygge de personlige relationer mellem aktører og frivillige på kultur, fritids- og idrætsområdet.
- Bedre koordinering af især kulturtilbud herunder flere opsøgende aktiviteter i forhold til at synliggøre og bruge Kultur-tjenesten. Fokusgruppedeltagere efterlyser især en bedre koordinering af placering af festivaler på Lolland. Der har gennem de senere år været en tendens til, at alle lokalsamfund skal have deres egen festival. Men de nye festivaler bør tage behørigt hensyn til de "gamle" festivalers datoer og perioder.

12 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

- Koordineringen behøver ikke nødvendigvis at være en kommunal opgave. Aktørerne kan selv gøre meget fx i form af at benytte de allerede tilgængelige kulturplatforme, som Kulturnaut og Visit Lolland Falster. Her er det muligt at formidle kultur- og fritidsaktiviteterne ganske gratis (indtil videre).
- Som kommune kan det være en idé at tydeliggøre hvilken platform, der er mest benyttet / eller lettest at benytte, fx Visit Lolland Falster, som Lolland Kommune i øvrigt også bidrager økonomisk til.
- Udnytte de stedbundne potentialer i Dodekalitten og Reventlow-Museet. Fx også ved at etablere kulturruter i landskabet "Lolland på tværs" med historier, natur, mindesmærker og besøgssteder mv.

TRUSLERNE:

Trusler er faktorer fra omgivelserne der truer kultur- og fritidsområdets udviklingsmuligheder.

Vi hører ofte om den store sociale skævhed på Lolland - hvilket også brugerundersøgelsen vidner om. Helt konkret: Det slår igenem hvem, der er aktive.

- Befolkningens sammensætning på Lolland er en stor udfordring. Problematikken med unge, der fraflytter øen, et børnetal, der falder støt og en stigende ældregruppe er vilkår, som også har betydning for kultur- og fritidslivet. Det er noget, som alle interviewede kender til og taler med om. Mange frivillige synes det er en næsten uløselig gåde at arbejde med fx generationsskifte i en forening – for de unge er der ikke til at tage over. Til gengæld er der også mange fordele ved at frivillige på Lolland er ældre: De udgør en stabil arbejdskraft med årelange erfaringer inden for deres respektive felter.

5. Borgerundersøgelsen

Konklusioner fra borgerundersøgelsen kan opsamles i de følgende punkter:

- Stor social ulighed i fritidsdeltagelsen
- Aktive borgere trives bedst
- Variation i fritidsdeltagelsen på tværs af aldersgrupper
- Udbredt tilfredshed med udbuddet fritidsaktiviteter, men yngre borgere er mindst tilfredse
- Stort frivilligt engagement i lokalsamfundet
- Aktivitetsniveauet og tilfredsheden er lavest i kommunens yderområder
- Biblioteket og filmtilbud er de to mest benyttede kulturtilbud

I det følgende gives en kort uddybning af de enkelte punkter, samt hvilke fremtidige udviklingspotentialer resultaterne giver anledning til at diskutere.

STOR SOCIAL ULIGHED I FRITIDSDELTAGELSEN

Kultur- og fritidsområdet i Lolland Kommune bærer generelt præg af store kontraster. På den ene side er der tale om en kommune med et bredt foreningsliv og et stort frivilligt engagement – særligt på kulturområdet. På den anden side er der en stor andel af

borgere, som ikke går til faste aktiviteter i fritiden, og der er meget store forskelle i aktivitetsniveauet på tværs af uddannelsesgrupper.

Såfremt kommunens ambitiøse målsætning om at blive den mest aktive kommune i landet målt på andelen af aktive inden 2025 skal indfries (Lolland Kommune 2015), er der derfor behov for en massiv indsats for i højere grad at nå ud til den inaktive gruppe af borgere i kommunen og dermed mindske den sociale ulighed i fritidsdeltagelsen.

Vi foreslår, at Lolland Kommune fx overvejer at arbejde målrettet på øget tilgængelighed for mindre bemidlede og udsatte målgrupper.

På trods af det store frivillige engagement i kommunen er det tvivlsomt, om det frivillige foreningsliv alene kan løfte opgaven med at mindske den sociale ulighed i fritidsdeltagelsen.

Vores vurdering er, at der generelt vil være behov for mere strukturerede indsatser og samarbejder på tværs af forvaltningerne.

Øget samarbejde med eksempelvis socialområdet eller sundhedsområdet vil være i god overensstemmelse med Plan- og udviklingsstrategiens fokus på, at investeringer på socialområdet i højere grad bør ses som investeringer i 'gode liv', hvor kultur- og fritidslivet kan spille en væsentlig rolle (Lolland Kommune 2016).

Udviklingsprojektet "Godt begyndt", initieret af de to sektorer for kultur, fritid og borger-service og Dagtilbud, ligger helt i forlængelse af Lolland Kommunes strategiske planer og bør derfor få al den lokale opbakning, som tænkes kan.

Endvidere arbejder Museum Lolland Falster også med et udviklingsprojekt og mental sundhed i forbindelse med den regionale kulturaftale. Endnu et prisværdigt initiativ, hvor en kulturinstitution indgår i tværgående samarbejder om at løfte også den mentale sundhed på Lolland, og hvor indsatserne kan indgå i Lolland Kommunes langsigtede udviklingsperspektiver om det gode liv.

AKTIVE BORGERE TRIVES BEDST

Borgerundersøgelsen har vist, at der er en tæt sammenhæng mellem borgernes trivsel og deres deltagelse i fritidsaktiviteter: De borgere, der dyrker aktiviteter i fritiden scorer markant højere på WHO's trivselsindeks, end de borgere, der ikke går til faste fritidsaktiviteter.

Ud fra borgerundersøgelsen i Lolland Kommune er det ikke muligt at sige noget om, i hvilken retning sammenhængen går. Det er meget sandsynligt, at borgere, der trives godt og har mentalt overskud, også er mere tilbøjelige til at deltage i fritidsaktiviteter end borgere, der ikke trives.

En tidligere undersøgelse har dog vist, at det er en udbredt holdning, at deltagelse i fritidsaktiviteter i sig selv kan bidrage positivt

til borgernes mentale sundhed (Thøgersen & Næser 2016), hvilket er i god overensstemmelse med det relativt nye koncept 'ABC for mental sundhed', som flere kommuner i dag lader sig inspirere af (Koushede 2015).

Den tætte sammenhæng mellem fritidsdeltagelsen og borgernes trivsel, understreger igen behovet for indsatser for at skabe mulighed for, at endnu flere borgere i kommunen kan blive aktive. Det er indsatserne nævnt i det foregående afsnit gode eksempler på.

VARIATION I FRITIDSDELTAGELSEN PÅ TVÆRS AF ALDERSGRUPPER

Spørgeskemaundersøgelsen har vist en stor aldersmæssig variation i fritidsdeltagelsen. I særdeleshed er der et udviklingspotentiale blandt de ældre mænd over 65 år og blandt kvinder i aldersgruppen 36-50 år, hvor der er mange ikke-aktive borgere.

Fælles for de ikke-aktive borgere er, at de lægger vægt på fleksibilitet, nærhed og tilgængelighed, hvis de skulle starte på en fritidsaktivitet.

Der er – sammenlignet med andre steder – mange borgere i Lolland Kommune, som lægger vægt på økonomisk tilgængelighed, hvilket ligeledes kunne være et argument for at arbejde for prisbillige fritidstilbud for voksne målgrupper med disse behov.

Derudover kan det være et væsentligt fokuspunkt i den fremtidige udvikling af fritidstilbud og faciliteter, at mænd og kvinder lægger vægt på forskellige ting, når de skal vælge rammen for deres fritidsaktiviteter. Kvinder lægger i betydeligt større grad end mænd vægt på trykthed og sikkerhed omkring faciliteten, at faciliteten er ren og velholdt, samt at der er dygtige undervisere på stedet. Omvendt betyder moderne udstyr og rekvisitter mere for mænd end for kvinder.

Interessant er det også, at ældre borgere skiller sig ud fra de øvrige aldersgrupper ved i højere grad at lægge vægt på det sociale omkring fritidsdeltagelsen, at faciliteten er i lokalområdet, og at der er trygt og sikkert omkring faciliteten.

UDBREDT TILFREDSHED MED UDBUDET AF FRITIDSAKTIVITETER. YNGRE BORGERE ER MINDST TILFREDSE.

Analysen viser, at langt de fleste borgere overordnet er tilfredse med udbuddet af fritidsaktiviteter i kommunen. Der er dog samtidig en klar tendens til, at unge borgere i Lolland Kommune er mindre tilfredse end ældre borgere – særligt når det gælder udbuddet af fritidsaktiviteter.

I kombination med borgernes uddybende kommentarer i spørgeskemaet, hvor mange ligeledes betoner vigtigheden af gode tilbud til de unge, kan det være relevant at have særligt fokus på denne gruppe fremadrettet. Ikke mindst i lyset af befolkningsprognoserne, som forudser en stor stigning i andelen af ældre borgere i Lolland Kommune (Lolland Kommune 2017), er det væsentligt at have fokus på tiltag, der kan øge sandsynligheden for fastholdelse af yngre borgere eller tilbageflytning efter endt uddannelse.

Udbuddet af tilbud til unge kan dog være udfordret af, at der i mange områder vil være et begrænset antal af borgere i denne målgruppe, hvorfor det kan være nødvendigt at samle tilbuddene, eventuelt i forbindelse med uddannelsesinstitutioner.

STORT FRIVILLIGT ENGAGEMENT I LOKALSAMFUNDET

Spørgeskemaundersøgelsen har vist, og fokusgruppeinterviewene har bekræftet, at Lolland Kommune – på trods af sociale udfordringer – bærer præg af et stort frivilligt engagement – i særdeleshed på kulturområdet.

Dette er i god overensstemmelse med, at der er en høj foreningstæthed i kommunen. På folkeoplysningsområdet er foreningstætheden i Lolland Kommune meget højt – både sammenlignet med situationen på landsplan og i sammenlignelige kommuner.

Der er dermed et stort potentiale for, at det frivillige engagement også i fremtiden kan bidrage til sammenhængskraften i kommunen. Særligt interessant er det, at de frivillige især begrundet deres engagement med muligheden for at gøre noget for lokalsamfundet. Det lokale miljø omkring den frivillige indsats er dermed centralt for mange frivillige.

Det er derfor vigtigt, at kommunen fortsat bakker op om det frivillige engagement, og at aktiviteterne fortsat kan foregå lokalt, hvilket de frivillige lægger vægt på i de uddybende kommentarer. Derudover efterlyser de frivillige bedre muligheder for kurser – særligt i hvordan man driver en forening. Endelig har de frivillige fokus på en let og ubesværet adgang til forvaltningen og begrænset administration.

En mulighed kunne være at fokusere på udviklingen af flere nicheprægede tilbud rundt omkring i de mindre samfund. Det kan fx være specialidrætsgrene som ridning og skydning, som kræver særlige forhold eller kendte instruktører, eller det kan være særlige hobbyaktiviteter, som fx vævning, eller andre pladskrævende aktiviteter, - aktivitetstilbud, hvor man kan deles om funktioner på tværs af geografiske skel og som potentielt kunne tiltrække deltagere både fra byerne og fra de øvrige mindre landsbyer, så pendlingen ikke kun foregår fra land mod by, men også den modsatte vej.

AKTIVITETSNIVEAUET OG TILFREDSHEDEN ER LAVEST I KOMMUNENS YDEROMRÅDER

På tværs af de forskellige temaer i analysen er der fundet variationer på tværs af forskellige typer af lokalsamfund. Kommunens landdistrikter repræsenterer både et lavere aktivitetsniveau og en lavere tilfredshed med udbuddet af aktiviteter end kommunens største byer, Maribo og Nakskov.

At aktivitetsniveauet er størst i byerne er i god overensstemmelse med tendenserne på idrætsområdet på landsplan og dermed ikke et særkende for Lolland Kommune. I lyset af de uddybende kommentarer er det dog alligevel væsentligt at være opmærksom på variationen på tværs af forskellige typer af lokalsamfund. Mange borgere efterlyser mere aktivitet i yderområderne, bedre transportmuligheder og udtrykker bekymring for centralisering i Nakskov og Maribo.

Geografisk set er tilfredsheden med udbuddet af fritidstilbud lavest i kommunens sydøstlige del, som også er et af de områder i kommunen, som har været hårdest ramt af fraflytning. Tendenserne illustrerer meget godt dilemmaet med, at det kan være vanskeligt at opretholde et stort aktivitetsudbud i samtlige mindre lokalsamfund. Som følge af

befolkningsudviklingen kan det være nødvendigt at samle nogle af tilbuddene. Ikke desto mindre er det i lyset af undersøgelsens resultater vigtigt at være opmærksom på, hvordan der alligevel kan tages decentrale hensyn.

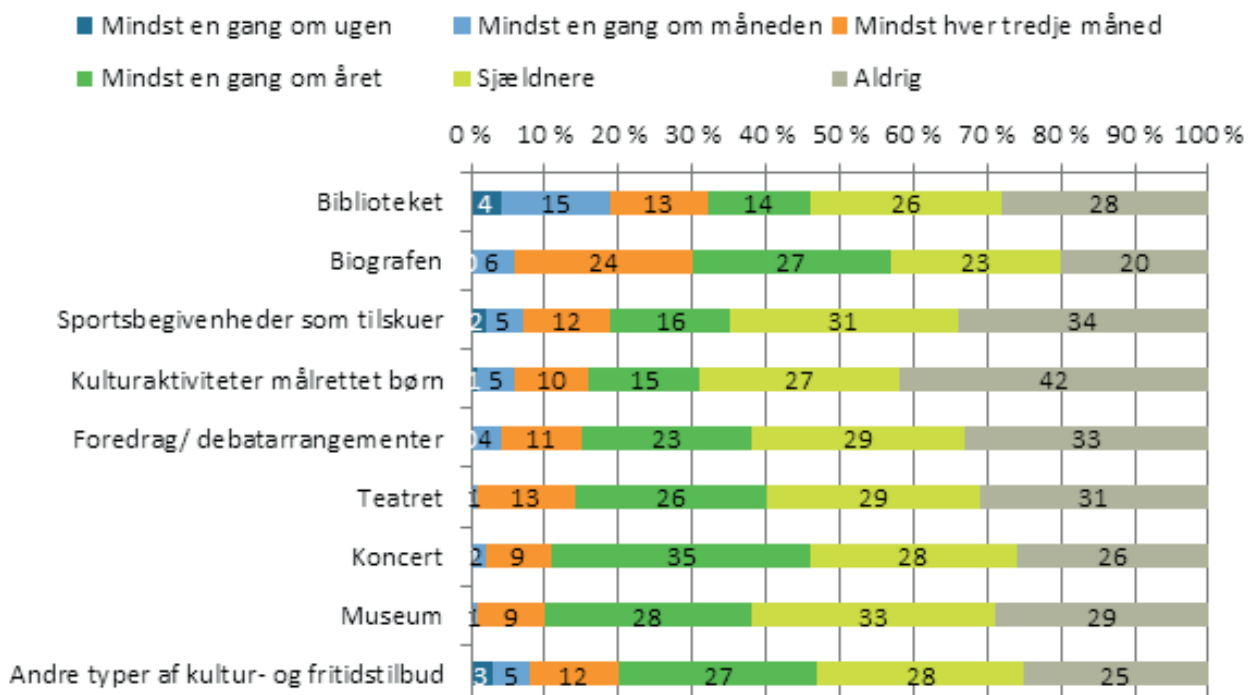
BIBLIOTEKET OG FILMTILBUD ER DE TO MEST BENYTTED E KULTUR- TILBUD.

Ud over de faste fritidsaktiviteter, som borgerne går til eller dyrker på regelmæssig basis, er de blevet bedt om at svare på, hvor ofte de benytter en række forskellige kulturtilbud: Biografen/filmtilbud, teatret, biblioteket, koncerter, museer, foredrag/debatter, sportsbegivenheder, kulturaktiviteter målrettet børn samt øvrige kulturtilbud (figur 3).

Som det fremgår, er biblioteket det kulturtilbud, borgerne oftest benytter sig af. Knap en tredjedel af borgerne benytter biblioteket mindst en gang hver tredje måned, og 19% af borgerne gør det mindst en gang om måneden. Også biografen er et populært kulturtilbud, som 30% af borgerne benytter mindst hver tredje måned. Til forskel fra biblioteket er der dog betydeligt færre som benytter tilbuddet oftere. Til gengæld er det samtidig det tilbud, færrest angiver, at de aldrig benytter. Det indikerer, at det at gå i biografen har den bredeste appel blandt borgerne.

17% af borgerne går til sportsbegivenheder som tilskuer mindst en gang hver tredje måned, mens det gør sig gældende for 16% ift. kulturaktiviteter/oplevelser målrettet børn. For de øvrige kategorier: Museum, koncert, teater og foredragsarrangementer deltager mellem 10 og 15% af borgerne mindst en gang hver tredje måned.

I det følgende beskrives status og mulige udviklingspotentialer i kulturinstitutioner og kulturforeninger med udgangspunkt i den aktuelle borgerundersøgelse. I enkelte tilfælde suppleres med oplysninger fra andre aktuelle undersøgelser eller oplysninger fra Danmarks Statistik.

Figur 3 Borgernes øvrige brug af kultur- og fritidstilbud

Figuren viser, hvor ofte respondenterne benytter de forskellige kultur- og fritidstilbud (i pct.).

Figuren skal læses på den måde, at fx 6 pct. af respondenterne, der har svaret på om de går i biografen ($n = 681$), gør det mindst en gang om måneden, mens 27 pct. går i biografen mindst en gang om året. Respondenter, der har svaret 'ved ikke', er sorteret fra. Derfor varierer n på tværs af de enkelte spørgsmål: n : 614-681.

6. Kulturinstitutioner og -foreninger

LOLLANDS BIBLIOTEK OG BORGER-SERVICE

Indledningsvist viser vi, hvordan Lolland Kommunes udgifter til folkebiblioteker ligger i forhold til andre udvalgte sammenlignelige kommuner:

Kommune	2007	2017
Lolland	379	420
Varde	443	486
Thisted	405	386
Lemvig	359	450
Kalundborg	321	392
Vordingborg	417	397
Guldborgsund	545	571
Landsgennemsnit	456	436

Tabel 3. Udgifter i kr. til folkebiblioteker pr. indbygger:³

I Lolland Kommune koster folkebibliotekerne 420 kr. pr. indbygger, hvilket er lidt under landsgennemsnittet for kommunale biblioteksudgifter.

I henhold til Biblioteksloven skal bibliotekerne fremme oplysning, uddannelse og

kulturel aktivitet ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andre egnede materialer til rådighed såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder Internet og multimedier. Derudover er det også nævnt, at folkebibliotekerne formidler kommunalt og statslig information og information om samfundsforhold i øvrigt.

Lolland Bibliotekerne består af 3 afdelinger: Nakskov, Maribo og Rødbyhavn med selvbetjening alle ugens dage fra kl. 07.00 til 22.00. Dertil kommer 6 biblioteksbetjeningspunkter i Dannemare, Fejø, Femø, Holeby, Sølsted og Stokkemarke.

Siden september 2016 har Bibliotek og Borgerservice arbejdet mod en fusion med en fysisk sammenlægning af funktionerne i Maribo og Nakskov.

I juni 2016 har Slots- og Kulturstyrelsen gennemført en national bruger- og benchmarkundersøgelse på folkebiblioteksområdet. I Lolland Kommune har 814 borgere medvirket i undersøgelsen, som giver indblik i, hvordan Lolland Bibliotekerne klarer sig i forhold til landets andre folkebiblioteker.

³ Økonomi- og Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal, 2017.

Lolland Bibliotekerne klarer sig rigtig godt.

På tilfredshed scorer kommunen 89,6 ud af 100 points. Dette ligger noget over scoren på landsplan (88,3).

I det følgende refereres til undersøgelsens opsummering:

BRUGERNE:

I Lolland er der flest kvinder, som anvender bibliotekerne. Det er samme billede som på landsplan.

Brugernes gennemsnitsalder er i Lolland Kommune på 57,5 år, hvilket er højere end på landsplan.

24% af brugerne har hjemmeboende børn. Det er færre end på landsplan.

BRUG AF BIBLIOTEKET:

Flest bruger biblioteket i tidsrummet 13.00 – 16.00 i hverdagen.

Fordelingen af brugerne er: 11% hyppige-brugere, 60% brugere og 28% mini-

mal-brugere. 1% i undersøgelsen er ikke-brugere.

Flest brugere låner bøger, læser og benytter arrangementer for voksne på biblioteket.

Af materialer passer skønlitteratur til flest brugeres behov. Af arrangementer er det arrangementer for voksne, der passer bedst til brugernes behov.

UNDERSØGELSENS VURDERING ER:

Mange synes, at biblioteket har åbent, når de har behov for det, og at det er et rart sted at være.

Kommunen scorer 89,6 ud af 100 point i tilfredshed. Dette er over scoren på landsplan.

Langt de fleste er villige til at anbefale biblioteket til andre. NPS-scoren⁴ er 81,0, hvilket er højere end NPS på landsplan (76,0).

BIBLIOTEKETS HJEMMESIDE:

Brugerne i Lolland Kommune benytter primært bibliotekets hjemmeside til at søge og bestille materiale samt tjekke lånestatus og forny.

⁴ NPS er et udtryk for, hvor villig brugerne er til at anbefale bibliotekerne til andre på en skala fra 0 til 10. (0=slet ikke og 10=helt sikkert).

PERSONALET:

Flest benytter personalet til at finde materialer (fx bøger).

Der er generel tilfredshed med personalet på biblioteket. 88% finder, at personalet er synligt og opmærksomt! Mod kun 85% på landsplan. Lolland Bibliotek og Borgerservice ligger også højere på andre parametre, når det gælder brug af bibliotekets personale.

SELVBETJENTE BIBLIOTEKER:

Omkring halvdelen af brugerne foretrækker at besøge biblioteket, når der er personale. 84% har prøvet selvbetjente biblioteker i kommunen.

BOGUDLÅNET FALDER MENS BRUGEN AF DIGITALE MEDIER STIGER

Ifølge tænketanken Fremtidens Bibliotek viser rapporten Digitale Biblioteksstrategier⁵, at 28% af befolkningen bruger de digitale bibliotekstilbud en gang om måneden. I 2014 var det tilsvarende brug på 14%. Der er grund til at glæde sig over den stigende anvendelse af bibliotekernes digitale produkter i landets biblioteker.

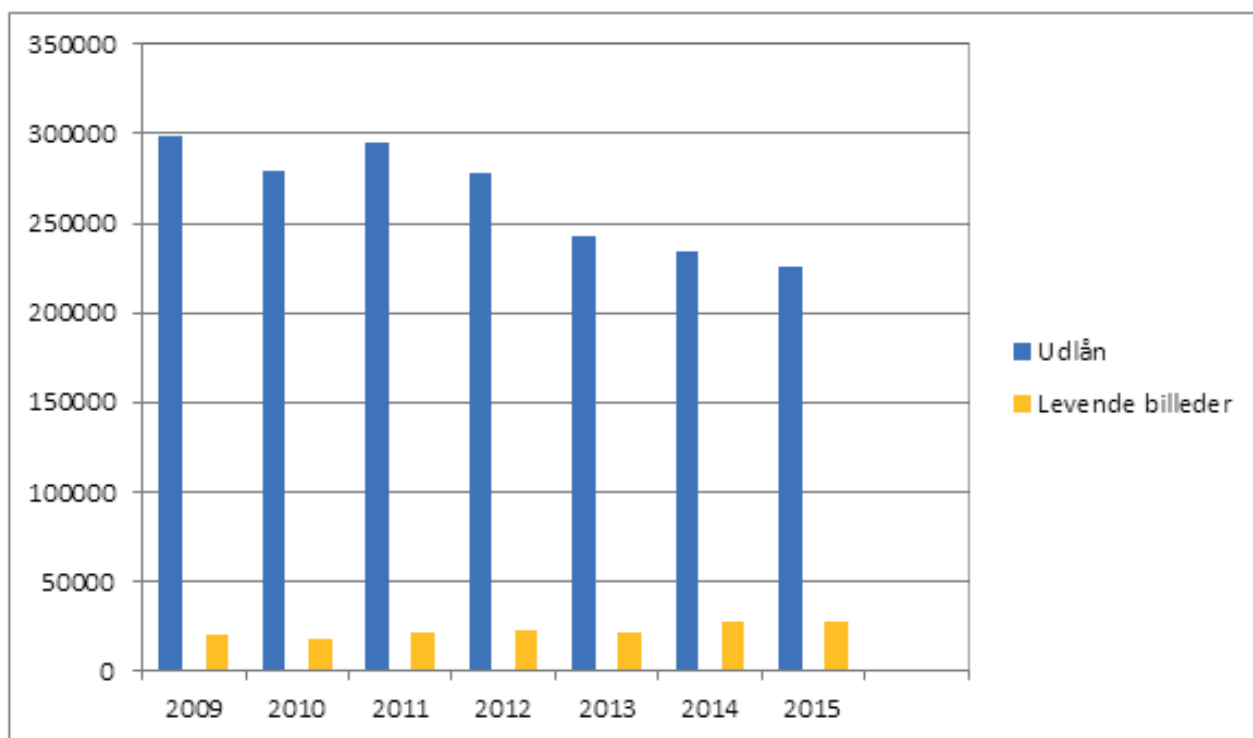
I Lollands Biblioteker og Borgerservice er der også en stigende benyttelse af de digitale bibliotekstilbud. Således er der ca. 300 aktuelle brugere af eReolen.

Figur 4 nedenfor viser, at det samlede materialeudlån i Lolland Bibliotekerne er faldende, især på musikområdet. Fra 298.761 enheder i 2009 til 225.787 enheder i 2015. Det ligner tendensen i resten af landet. Figuren viser dog også en udlånsstigning på "Levende billeder"⁶ i Lolland Bibliotek og Borgerservice fra 19.596 enheder i 2009 til 27.898 enheder i 2015.

Udlån i alt pr. år er samtlige biblioteksmaterialer i Lolland bibliotekerne: Bøger, eReolen, lydbøger, musik m.m.

Bibliotek og Borgerservice tilbyder undervisning inden for det digitale biblioteks store faglige udbud samt afvikler IT-cafeer. Derudover kan borgerne booke en "bibliotekar" og/eller en "IT-vejleder". Endvidere yder Borgerservice intensiv hjælp til selvhjælp ved borgerpc'erne i åbningstiden.

I perioden 2009 – 2015 er antallet af års-

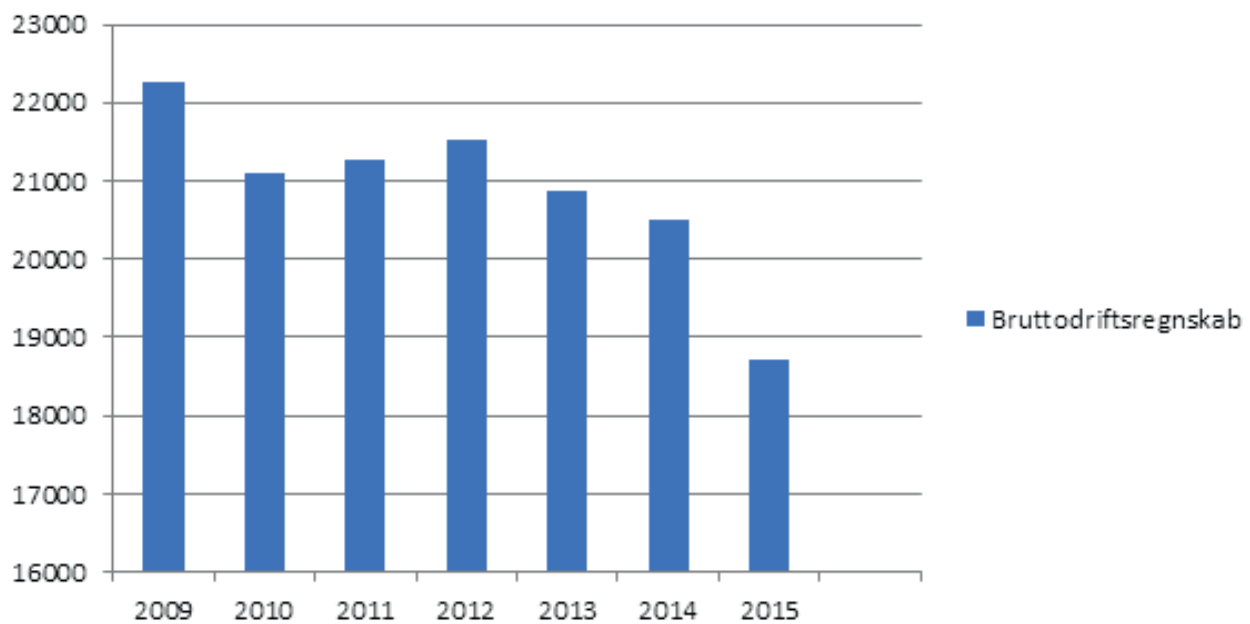

Figur 4. LollandBibliotekernes udlån i perioden 2009 – 2015. Udlån i alt og udlån af levende billeder.

⁵ Digitale Biblioteksstrategier er udarbejdet af af Moos-Bjerre & Lange for Tænketanken Fremtidens Biblioteker maj 2017.

⁶ "Levende billeder" er udlån af de analoge film, som på en dvd og de digitale film, som på Filmstriben.

LollandBibliotekerne

Figur 5. Regnskab for LollandBibliotekerne i perioden 2009 – 2015

værk i bibliotekerne faldet fra 37,7 til 25,2 stillinger.

Budgettets fald i samme periode fremgår af figur 5: fra 22.276 mio. kr. i 2009 til 18.718 mio. kr. i 2015.

Lolland Bibliotek og Borgerservice har en bred palet af arrangementer for børn og voksne, og antallet af arrangementer er stigende, fra 51 arrangementer i 2011 til 72 arrangementer i 2015. Særlig på børneområdet er Lolland gennem mange år kendt for sit flotte tilbud på børneteaterområdet.

Fritids- og Kulturudvalget godkendte på deres møde 26. september 2016 nedenstående vision for Bibliotek og Borgerservice

- Bibliotek og Borgerservice skal sikre alle Lolland Kommunes borgere fri og lige adgang til kultur, viden, og læring samt bidrage til at styrke medborgerskab og demokrati.
- Bibliotek og Borgerservice bidrager til et mangfoldigt, levende og aktivt Lolland, hvor borgerne deltager aktivt i samfundslivet.
- Bibliotek og Borgerservice understøtter det aktive medborgerskab gennem adgang til viden, information, inspiration og refleksion (dannelse).
- Bibliotek og Borgerservice understøtter kommunens bestræbelser på at involvere alle borgere og støtte frivillighed gennem aktive samarbejder med andre aktører.
- Bibliotek og Borgerservice understøtter aktivt en stærk næste generation inden for sine arbejdsområder.
- Bibliotek og Borgerservice prioriterer at få inviteret børn og unge indenfor til meningsfulde tilbud, der aktiverer og involverer dem.
- Bibliotek og Borgerservice understøtter kommunens borgers anvendelse af digitale og andre løsninger på en sådan måde, at hjælp til selvhjælp fremmes mest muligt.
- Bibliotek og Borgerservice udvikler sine fysiske rammer, så de er uhøjtidelige, venlige og imødekommende.
- Bibliotek og Borgerservice arbejder med at øge sin synlighed og være der, hvor borgerne er.

22 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

I 2016 og 2017 er der taget spadestik til en mere intensiv formidlingsindsats i forhold til børn og unge med følgende initiativer. Disse initiativer er planlagt i et tæt samarbejde med Dagtilbud, Sundhedsplejen og Skoler:

- Godt Begyndt, hvor alle dagplejebørn i Nakskov området kommer fast på biblioteket
- Mødregupper mødes fast på biblioteket i Maribo og Nakskov
- Sundhedsplejens projekter: DUÅ - de utrolige år. Et vejledningsforløb for forældre og rytmikhold for de små, Stimulastik forsøges afholdt på bibliotekerne.
- Læsehunden Zitta

- Digital dannelse/digitale fodspor, hvor alle 4. og 9. klasser i Lolland Kommune undervises af biblioteks- og borgerservice medarbejdere

I foråret 2016 er der påbegyndt en modernisering af biblioteksrummene både i Maribo og Nakskov. Der skabes kontinuerligt oaser for fordybelse og opfindsomhed. Udgangspunktet er, at borgernes rum skal byde velkommen til alle; være imødekomende, uhøjtidelige og fulde af overraskelser.

Vi vurderer, at der er potentialer i at prioritere biblioteket som et godt og neutralt mødested ved at opprioritere hyggelige mødefaciliteter for mindre grupper, adgang til kaffe m.m. Derved kan bibliotekerne medvirke til at facilitere forskellige kulturgrupper på tværs af både indhold og geografi. Det gør de i forvejen – men det kan synliggøres yderligere, at biblioteket er et godt mødested for arrangører af både kultur- og fritidsaktiviteter.

Vi vurderer, at bibliotekerne har en naturlig førertrøje på, når det gælder formidling og gennemførelse af børnekulturaktiviteter og gode læseoplevelser. Bibliotekernes rolle er netop at fremme læselysten og udfordre børns sprog- og læsefærdigheder. (Fx Godt begyndt projektet, hvor biblioteket samarbejder med bl.a. Sundhedsplejen og Dagtilbud)

Dermed er biblioteket en afgørende samarbejdspartner i tværkommunale socialt- og sundhedsorienterede projekter, og som led i at opfylde kommunens plan- og udviklingsstrategi.

7. Museerne

MUSEUM LOLLAND-FALSTER

Museum Lolland-Falster er det lokale statsanerkendte kulturhistoriske museum med fire udstillingssteder: Stifts- og Frilandsmuseet i Maribo, Reventlow-Museet Pederstrup, og Falsters Minder i Nykøbing Falster. Museum Lolland-Falster er dannet i 2009/2010 ved en sammenlægning af Lolland-Falsters Stiftsmuseum, Guldborgsund Museum og Reventlow-Museet Pederstrup. Museets ansvarsområde dækker således hele Lolland-Falster.

I henhold til museumsloven skal de statsanerkendte museer varetage opgaver inden for de fem faglige søjler: Indsamling, registrering, bevaring, formidling og forskning.

Museets aktiviteter spreder sig langt ud over dets fire udstillingssteder. Der formidles mere end 60 forskellige temaer gennem ture i landskabet, rådgivning ved bygningsrestaureringer og gennem etablering af skiltning ved for eksempel voldsteder eller i historiske bymidter. I samarbejde med andre instituti-

oner er museet med til at lave blandt andet spøgelsesvandring og byvandring, der laves udstillinger 'ud af huset', åbne udgravninger, fortælles på forskellige digitale platforme, på skoler og ved offentlige foredrag.

Siden sommeren 2013 har de arkæologiske udgravninger i forbindelse med Femern projektet været en væsentlig aktivitet i museets daglige virke.

Museum Lolland-Falster har været medstifter af Kulturtjenesten, administrerer Museumssamråd Lolland-Falster og varetager interesser for de 23 mindre museer der er i Lolland kommune.

Derudover indgår Museum Lolland-Falster ligeledes i regionale, nationale og internationale forskningsprojekter.

FUGLSANG KUNSTMUSEUM

Fuglsang Kunstmuseum er et statsanerkendt kunstmuseum med geografisk virkeområde for Lolland-Falster og Sydsjælland og varetager – i lighed med Museum Lolland-Falster – opgaver i henhold til museumsloven.

Den prisbelønnede museumsbygning er tegnet af den engelske arkitekt Tony Fretton, og museet er beliggende ved Fuglsang Herregård.

Museet rummer en betydelig samling af dansk maleri, skulptur og kunst på papir fra hele landet fra perioden ca. 1780 til 1980. Foruden skiftende ophængninger af kunstværker fra samlingen vises årligt 2-3 særudstillinger. De etableres i tæt samarbejde med forskellige kunstmuseer i det øvrige Danmark, undertiden også i udlandet. Udstillingerne nyder bred anerkendelse, også i den nationale presse, og museet modtager udstillingsgæster fra hele Østdanmark, også i turist-lavsæsonen. Ud over det rent kunstfaglige spor arbejder museet også tværfagligt, med eksempelvis natur, musik, kulturhistorie, astronomi og mad. Det åbner museet og dets aktiviteter for en større kreds af interesserede. Dertil kommer alle de borgere, som møder museet og dets aktiviteter gennem museets digitale platforme.

Ved siden af Fuglsang Kunstmuseum ligger KUMUS (tidl. forpagterbolig), som efter renovering og ombygning v. arkitekt Kent Pedersen blev indviet i 2016. KUMUS er åben for en række kulturelle aktiviteter; de faste aktører udgøres af Ensemble Storstrøm og Fuglsang Kunstmuseum. Det har givet kunstmuseet rummelige og inspirerende arbejdsrammer til bl.a. praktisk billedværkstedssarbejde.

Fuglsang Kunstmuseum arbejder med kunstformidling på mange niveauer og til alle aldersgrupper, ikke mindst skoleelever. Gennem Kulturtjenesten, som museet var medstifter af, har undervisere/pædagoger let adgang til information om museets skiftende og alders-differentierede tilbud, og der er stor søgning til skoleworkshops fra skoler og institutioner.

DE LOKALHISTORISKE ARKIVER

Lolland Kommune har i alt 9 lokalhistoriske arkiver:

- Birket Lokalhistoriske Arkiv
- Femø Lokalhistoriske Arkiv
- Fejø Lokalhistoriske Arkiv
- Højreby Lokalhistoriske Arkiv
- Maribo Lokalhistoriske Arkiv
- Nakskov Lokalhistoriske Arkiv
- Ravnsborg Lokalhistoriske Arkiv
- Rudbjerg Lokalhistoriske Arkiv
- Sydlollands Lokalhistoriske Arkiv

Arkiverne hører til i kommunale bygninger og hører under Kultur- og Fritidsudvalget. De er fyldt med gode historier og viden om fortiden i lokalområdet. Arkiverne drives af både ulønnede og lønnede medarbejdere, alle med et stort lokalt kendskab og engagement. Især rummer arkivernes billedsam-

26 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

arkivarbejdet. Arkivlederne er forpligtet til at gennemføre kurserne inden for de første 4 år efter deres tiltræden.

LOLLAND STADSARKIV

Stadsarkivet har eksisteret siden 2009 og er et offentligt arkiv i henhold til arkivloven. Arkivet indsamler, registrerer og bevarer kommunale arkivalier fra Lolland Kommune, ligesom arkivet vejleder kommunens sekto-

rer om reglerne for bevaring og kassation af arkivalier.

Lolland Stadsarkiv samarbejder med de ni lokalhistoriske arkiver. Stadsarkivaren bidrager bl.a. i form af rådgivning og vejledning i faglige spørgsmål samt i forbindelse med udarbejdelse af "Arkivernes årsberetning", hvor der indkaldes til et årsmøde for alle lokale arkiver.

Arkiverne og de mange frivillige betyder meget for den lokale sammenhængskraft og de sociale relationer i lokalområderne. Men der er også faglige hensyn i arbejdet:

De lokalhistoriske arkiver på Lolland er i fuld sving med den elektroniske registrering i den landsdækkende database Arkibas.dk

Der er fortsat brug for kvalificerede ledere i arkiverne, som både har de grundlæggende faglige kvalifikationer og som er i stand til at lede de mange tilknyttede frivillige.

Der vil være god ræson i, at arkiverne går sammen om at udvikle faglige kurser eller temamøder: Det kan være i fx helt grundlæggende færdigheder som at scanne større billedsamlinger ind, eller lægge lydfiler og små film ind på en database.

Men det kan også være en mulighed at udnytte hinandens styrker på tværs af de ni arkiver: Én frivillig er måske ekspert i at finde kort på nettet, én er ekspert i at sige "Nej tak" på den pæne måde og kassere materialer og en tredje ved noget om den rette opbevaring af rekvisitter.

En fælles udflugt til et landsarkiv eller til et arkiv, hvor man har succes med skolesamarbejde kunne også være en mulighed.

De lokalhistoriske arkiver har alle en fælles udfordring – som arkiver i resten af landet: Der skal nødvendigvis også yngre kræfter til.

Derfor er der potentialer i at få tilknyttet yngre frivillige, som har ekspertiser indenfor de digitale platforme: Hvordan formidler vi lokalhistorierne endnu mere på Facebook eller på Instagram? Eller med små film på YouTube? Aktiviteter, som måske kunne indgå i et fremtidigt "kultur-klippekort" med ad hoc opgaver udført af unge frivillige. (se s. 43 under "Unge")

Derved vil arkiverne også kunne nå ud til et endnu bredere publikum.

Der er også potentialer i at samarbejde med folkeskolerne i Lolland. Således kan de gode erfaringer fra Sydlollands Arkiv og Søndre Skole om et særligt koncept i slægtsforskning for elever i udskolingen med stor fordel implementeres hos andre arkiver og skoler på Lolland.

ANDRE MUSEUMSLIGNENDE UDSILLINGSSTEDER

I Lolland Kommune er der derudover i alt 25 museums-lignende udstillingssteder, som fx møller, mejeri, trykkeri og andre meget lokalt forankrede steder. De små museer er spredt ud over hele øen og medvirker til at fremme den lokale identitet og stolthed.

INGEN MUSEER UDEN FRIVILLIGE

Kendetegnende for museerne på Lolland er også et imponerende stort hold af lokale, engagerede frivillige. De bidrager med praktiske opgaver og med levende histo-

Det frivillige arbejde i de kulturhistoriske museer anslås til at udgøre 2 hele årsværk.

I Fuglsang Kunstmuseum er der aktuelt 1686 medlemmer af venneforeningen. Der er ca. 45 frivillige fast tilknyttet kunstmuseet, og det anslås at svare til et årsværk.

MUSEUMSSTATISTIK OG MUSEUMSBESØG

I forhold til de statsanerkendte museer på Lolland-Falster ser de seneste besøgstal iflg. Danmarks Statistik således ud:

Museum	Besøg	Børn/unge under 18 år	Børn/Unge Skole u.v.	Årlige åbningstimer
Museum Lolland-Falster	40.779			3.491
Stiftsmuseet Maribo	4.259	1.857	320	740
Frilandsmuseet Maribo	11.641	1.857	1.389	834
Reventlow-Museet	5.087	177		505
Fuglsang Kunstmuseum	22.603	970	1.648	1.621

Kilde: Danmarks Statistik, 2016.

riefortællinger fra områder og brancher, de kender særdeles godt.

Museumslederne vurderer, at der er ca. 250 frivillige tilknyttet alene de kulturhistoriske museer på Lolland-Falster. Nogle er aktive hver dag, og nogle kun én gang årligt, fx i forbindelse med det årlige "damptræf" eller andre enkeltstående arrangementer. Aktuelt er der 3 støtteforeninger med ca. 900 medlemmer.

Det er nyt, at man nu også kan se, hvor mange børn der besøger museerne og hvor mange børn der kommer til skoletjenesteaktiviteter.

Der er tale om fine besøgstal såvel for børn som for voksne. Det skønnes, at besøgstallet er endnu højere på de kulturhistoriske museer, idet tallene kun er udtryk for de aktiviteter, der har været gennemført indendørs.

28 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

Videre ifølge Danmarks Statistik 2016 har borgerne i Region Sjælland i gennemsnit besøgt et museum 1,3 gange.

Ser vi på Lolland-museernes egen statistik (se Bilag 3) har der i 2016 været i alt 77.153 besøgende på museerne på Lolland. Hvis vi deler med det aktuelle befolkningsantal i kommunen (2017: 42.186) har der været 1,8 museumsbesøg per borger inkl. turister.

Det vil sige, at hver borger på Lolland besøger et lokalt museum op til to gange årligt.

Se i øvrigt Bilag 3: Opdateret oversigt over tilskud og besøgende på museumsområdet i Lolland Kommune 2016.

Der er tale om en fremgang i museumsbesøg på de kulturhistoriske museer og en mindre tilbagegang på Fuglsang Kunstmuseum.

I 2016 har der været et fald i besøgstallet på 8,2% fra 24.631 besøgende i 2015 til 22.603 besøgende i 2016. Aktuelle udstillinger og vejret har begge indflydelse på besøgstallene.

Med fremgangen i de kulturhistoriske museer og den mindre tilbagegang i besøgstal på kunstmuseet går museerne på Lolland-Falster imod strømmen i resten af Danmark.

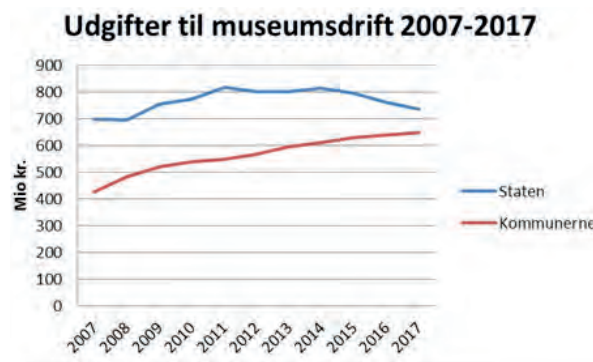
På landsplan oplever museerne nemlig som helhed en tilbagegang i besøgstallet fra 2015 til 2016. Men kunstmuseerne har på landsplan haft en fremgang på 11%. Dermed fortsætter kunstmuseerne den stadige fremgang. Siden 2009 har kunstmuseerne øget besøgstallet med hele 55%.

TENDENS: KOMMUNERNE OVERTAGER EN STØRRE OG STØRRE DEL AF ANSVARET FOR MUSEERNE.

Siden kommunalreformen i 2007 har kommunerne på landsplan øget tilskuddene til museer med 52%. Staten har øget udgifterne med 5%.

I 2007 brugte staten 699 mio. kr. på det samlede museumsområde, mens kommunerne kun brugte 426 mio. kr. I 2017 bruger staten 737 mio. kr., mens kommunernes udgifter til området er steget til 650 mio. kr.

Fortsætter denne udvikling, varer det ikke mange år, før kommunerne har overtaget det økonomiske hovedansvar for landets museer.

ill.: Søndag Aften, maj 2017.

Men sådan ser det ikke ud i Lolland Kommune. På figuren nedenfor kan man se, at staten bidrager med betydelige tilskud til begge statsanerkendte museer:

Museum	Tilskud fra Lolland Kommune	Statslige tilskud
Museum Lolland-Falster	2.988.948	6.894.616
Fuglsang Kunstmuseum	420.908	3.832.984
Samlet tilskud i alt	3.409.856	10.727.600

Figur 6: Tilskud til Museum Lolland-Falster og Fuglsang Kunstmuseum, 2017. Denne oversigt inkluderer ikke beløb, som museerne modtager i jobrefusion.

LOLLAND OG DE STATSANERKENDTE MUSEER OVERLEVELSE.

Ser man på finansieringen af de statsanerkendte museer på Lolland (de museer, som både får tilskud fra staten og fra kommunen), har kommunens driftsbidrag ligget på ca. 3 millioner kr. årligt gennem en årrække.

I 2016 og 2017 har de statsanerkendte museer i Lolland Kommune fået et trinvist økonomisk løft iflg. den 4 årige samdriftstale mellem museerne og Guldborgsund og Lolland Kommuner.

Den statslige tilskudsbevilling er historisk betinget, idet bidragene også indeholder de tidligere amtstilskud til museerne.

Derfor ligger det statslige tilskud til især Fuglsang Kunstmuseum forholdsvis højt. Med en samlet bevilling på ca. 4 mio. kr. årligt i driftstilskud er kunstmuseet alligevel det kunstmuseum, der får mindst blandt andre sammenlignelige og landligt placerede kunstmuseer (fx Ribe, Fåborg og Sorø).

Driftstilskuddet til Fuglsang Kunstmuseum er en forudsætning for at museet kan søge eksterne midler. Det er en løftestang i forhold til eksterne fundraisingaktiviteter, og det er en løftestang for, at museet kan gå ud og finde lokale samarbejdspartnere. Det betyder noget, at Lolland Kommune bakker økonomisk op. Fuglsang Kunstmuseum oplyser, at det helt konkret betyder, at de kan generere yderligere eksterne midler til i alt 1½ -2 mio. kr. årligt.

Museumslederen for Museum Lolland-Falster oplyser, at det kommunale og statslige driftsbidrag er med til at generere en samlet omsætning alene i de kulturhistoriske museer på ca. 30 millioner kr., – og i de sidste par år op mod 80 millioner kr. grundet Femernarbejdet.

Det er vores vurdering, at der derfor er tale om en kommunal investering i museumsområdet, som tilfører Lolland væsentlige eksterne midler.

MINIMUMSTILSKUD

Lolland Kommunes driftstilskud til museums virksomhed hænger nøje sammen med det statslige tilskud.

Ved den seneste gennemgang af museumsloven i 2012 blev tilskudsmodellen på landsplan for de statsanerkendte museer også ændret. Der var enighed om et minimumsniveau for drift på 3 mio. kr. (mod tidligere 1,2 mio.kr.)

Ifølge museumsloven skal der hvert år på finansloven angives et ikke-statsligt minimumstilskud til de enkelte museer, dette har siden været angivet til 2,0 mio.kr.

Intentionen i museumsloven var, at dette skulle matches med 1,0 mio. kr. fra staten. Men statens tilskud der dog siden blevet minimeret bl.a. grundet en ændret tilskudsdeling til nogle museer og grundet en bunden udgift til et fælles IT system.

Trods et lavere statsligt minimumstilskud fastholder staten kravet om minimum 2 mio. kr. i lokal finansiering.

Det er vores vurdering at den aktuelle tendens med statens mulige ændrede tilskudsregler kan få betydning for Lolland-Falsters museer – især Fuglsang Kunstmuseum, der af historiske grunde oppebærer et forholdsvis højt statsligt tilskud – men som dog fortsat befinder sig under de 2 mio. kr. i lokal medfinansiering, som krævet af staten.

Vi kan derfor anbefale, at Lollands politikere nøje følger/deltager i den aktuelle debat om indførelsen af et nyt støtte-system til museer. Behøver alle museer at forske? at bevare? at registrere? En fremtidig støtte bør måske også vurdere museernes evne til at løfte andre væsentlige (lokale) samfundsopgaver, som fx i forhold til social inklusion, løft af særlige tyndt befolkede områder eller i forhold til fx tiltrækning af udenlandske turister.

8. Kunst

"LYS OVER LOLLAND"

Lys over Lolland er en professionel kunst- og kulturfestival med det formål at vise dansk og international kunst med et højt kvalitetsniveau – på en gang stærkt eksperimenterende og samtidig med en bred appel. Med fuldt program dag og aften af udstillinger, koncerter, filmpremierer og events.

Der kommer ca. 10.000 besøgende i løbet af festivalens 10 dage, og der observeres en stigende opbakning år for år.

DODEKALITTEN

Det er et græsk navn og betyder: Tolvstenen. Dodekalitten er et syngende monument skabt af billedhugger Thomas Kadziola og komponist Gunnar Møller Pedersen. Når monumentet er færdigt, vil der stå 12 stenstøtter, hver syv-otte meter høje, hvor de øverste to meter er udhugget som hoveder, der alle vender mod centrum af en cirkel med 30 meter indvendig diameter. Stenstøtterne rejses uden synlige fundamenter, og de synger! Under en kreds af siddesten indbygges et 12-kanals lydanlæg, som lader rumlig elektroakustisk sang og musik, skabt til stedet, klinge inde i cirklen året rundt.

Kendskabet til skabelsen af det store monument har bredt sig. Således skønner Fonden Dodekalitten og Venneforeningen bag arbejdet, at der i løbet af de første tre år allerede har været mere end 30.000 besøgende på udsigtspunktet ved Kragenæs.

Lolland er også på kunstområdet karakteriseret af mindre kunstforeninger,

lokale kunstnere og private galleriejerere. Der er flere gode samarbejder på tværs af disse (fx med kunsthappenings i gågaden i Maribo).

Fokusgruppeinterviewet slår fast, når det gælder kunst på Lolland, -at det er afgørende vigtigt, at "- at turde vove noget stort!" – og helst sammen med dygtige kunstnere med internationalt potentiale.

BØRN OG KUNST

I forbindelse med kulturaftalesamarbejdet tilbyder Danmarks første regionale billedskole, Billedskolen Storstrøm, kvalificeret undervisning i billedkunst for børn og unge i alderen fra 6 til 16 år. Tiltagene gennemføres i Nakskov og Maribo med god tilslutning. Der er tale om delvis brugerbetaling, men fripas kan søges i Lolland Kommune.

Det er vores vurdering, at der kan være udviklingspotentialer i, at Lolland Kommune går sammen med kunstforeningerne og private kunstnere og markedsfører sig sammen, fx i form af en butik med salg af kunstværker og brugskunst pakket og betjent af frivillige (inspiration fra Kunstnerlauget i Skælskør).

9. Musik

Kulturvaneundersøgelsen viser, at alder har betydning for deltagelsen i koncerter. Den ældre del af befolkningen er mest tilbøjelig til at gå til klassisk, jazz- eller folkemusik-koncerter, mens det for alle andre musikgenrer primært er de yngre, der deltager.

Det har desuden betydning for koncertdeltagelsen, om der er børn i familien – personer uden børn i familien går således mere til koncert – uanset genre.

Også bopæl har betydning, idet en større andel af danskerne i Region Hovedstaden end de øvrige regioner går til klassisk og jazzkoncert. Omvendt går en markant større andel af danskerne i Midtjylland og Nordjylland til popkoncerter.

Vores borgerundersøgelse viser ikke nogen aldersforskel i koncertdeltagelsen. Men til gengæld kan vi se, at lollikkerne kommer oftere til koncert, hvis de bor i byerne, end hvis de bor på landet. 13% af respondenterne,

som bor i Maribo eller Nakskov, svarer, at de går til koncert mindst hver tredje måned, mod 8% i landdistrikterne, - og 39% i de store byer svarer, at de gør det mindst en gang om året.

Der er et rigt og varieret musikliv i Lolland Kommune:

Kommunen har en lang tradition for sammen med Guldborgsund, Vordingborg, Næstved og Faxe Kommuner at drive Ensemble Storstrøm. Kammerensemblet er et professionelt basisensemble, som også modtager driftsstøtte fra staten. Ensemble Storstrøm er regionens musikdynamo og tilbyder hvert år regionens borgere en række koncerter og varetager derudover undervisning for musikskole- og MGK elever. Kammerensemblet er derudover rygraden i Storstrøms Symfoniorkester, som udover ensembles musikere også består af andre professionelle musikere og talentfulde amatører fra hele regionen.

Initiativrige kulturmedarbejdere fra kommunen og musikskolen har gennem de senere år løftet en lang række musikarrangementer i samarbejde med lokale arrangører. Herigennem er det lokale musikliv blevet involveret i Spil Dansk kampagnen.

Det er bl.a. én af grundene til, at kommunen er blevet kåret som Årets Spil Dansk kommune i 2016. Med hædersprisen følger 10.000 kr., som skal bruges på nye tiltag, der skaber udvikling i det lokale musikliv. Konkret er pengegaven gået til projektet Lolland synger, som ønsker at lave korprojekt om et nyskrevet værk med deltagelse af både voksen- og børnekor.

Lolland har været Spil Dansk kommune siden 2013. Det betyder, at hvert år er engagementet og samarbejdet med Spil Dansk sammenslutningen vokset i styrke. Det kan ses i volumen af arrangementer, den brede involvering af det lokale musikliv samt udbredelsen til nye publikummer.

Der er kommet langt mere synlighed om-

kring musiklivet, og det åbner døre. Således har Lolland Musikskole fået mulighed for at gennemføre kurser på landsplan inden for specialet med nykomponeret dansk musik.

Lolland Musikskole

Skolen tilbyder musikundervisning inden for stort set alle musikinstrumenter og rummer alt lige fra babyrytmik til soloundervisning, gospelkor, musikteater og særlige undervisningsforløb for handicappede. Musikskolen samarbejder med andre musikskoler i regionen omkring et rytmisk og et klassisk talentakademi.

I musikskolens regi gennemføres der ca. 150 forskellige koncerter pr. sæson.

Musikskolen oplever den øgede synlighed af musiklivet på mange områder. Således modtager skolen opkald fra meget forskellige borgergrupper, forretninger og erhvervsliv ca. to gange ugentligt om skolen kan komme ud og spille til et arrangement. Eksempler er: Brandstrups 3-dages Sommerfest, Sydhavsstafetten, Lolland Kommunes Til-

flytter-arrangement og Globen i Holeby. Borgerne er bevidste om, at Lolland har en musikskole. Men skolen vil gerne tage imod flere elever.

Aktuelt er der ca. 300 elever på musikskolen.

Lolland Kommunes tilskud til musikskolen er dalet over de senere år. Dermed falder elevtallet og statstilskuddet tilsvarende. Og der bliver færre undervisningstimer til lærerne, og det bliver sværere at udbyde attraktive stillinger.

Til gengæld er ventelisten ret konstant – den ligger på omkring 80 elever.

Musikforeninger, koncertforeninger og andre koncertarrangører er sammen med et utal af forskellige grupper, bands, kor,

blæserorkestre og spillemandslaug med til at sikre og udvikle et rigt og varieret musikliv i kommunen.

Elvermose Klassiske Koncerter

Et unikt musiktilbud af høj kvalitet er Elvermose Klassiske Koncerter, som nu klinger på 35. år og tilbydes lokale borgere og turister ca. 4 gange årligt. Der deltager ca. 80 til 100 musikere ved hver koncert på den gennemrestaurerede gård Elvermose. Her gennemføres også Masterclass i Cello med internationale undervisere og unge deltagere i sommermånederne.

Deltagere i fokusgruppeinterviews efterlyser et endnu tættere samarbejde på tværs af musikskole, kirker, foreninger, uddannelsesinstitutioner og andre musikarrangører.

Især efterlyses et øget samarbejde mellem især Lolland Musikskole og kommunes folkeskoler. Dette hænger sammen med rammesætning og økonomiske vilkår i skolerne.

Vi vurderer, at der er udviklingspotentialer i at udnytte synergierne af Spil Dansk kampagnen og opbygge et endnu bredere miljø omkring forskellige musikgenrer og tilbud.

Endvidere er der udviklingspotentialer i at skabe øget fokus på at opbygge et vækstlag af unge musikere og korsangere. Et indsatsområde, som vil falde naturligt ind i en kommende ungepolitik.

Man kan spørge om det er hensigtsmæssigt, at "skære" på driftstilskuddet til Lolland Musikskole, når nu skolen fungerer godt, og når der nu gennem mange år har været en lang venteliste til musikundervisning på skolen?

10. Teater

Det lokale egnsteater Nørregade Teatret er et professionelt producerende teater. Det holder til på Kulturværket i Maribo og spiller hvert år en række velbesøgte forestillinger med både professionelle skuespillere og amatørskuespillere. Hvert andet år afholdes en stor friluftsforestilling i Maribo.

Vestlollands Teaterkreds er med ca. 1000 voksne medlemmer én af landets største teaterforeninger (målt i forhold til indbyggertal). Der sælges ca. 4500 billetter hvert år. Dertil kommer forestillinger for børn. Teaterkredsen præsenterer turnerende teaterforestillinger med udgangspunkt i Nakskov Teatersal. Teatersalen gennemgår i 2017 en større renovering med bl.a. nye stole, lys og lyd, så der fortsat er mulighed for, at Vestlollands Teaterkreds kan vise teater af høj kvalitet.

Derudover findes en række amatørteatergrupper og en lang tradition for dilettantteater i området.

Nørregade Teatret og Vestlollands Teaterkreds har indgået en kontrakt med Lolland

Kommune om at spille en række både smalle og brede forestillinger for børn i skolealderen. Samarbejdet er netop møntet på, at sikre gode og varierede teateroplevelser for alle børn på Lolland.

Borgerundersøgelsen viser (se side 17) at mellem 10 og 15% af borgerne ser teater mindst en gang hver tredje måned.

Deltagere i fokusgruppeinterviews peger på, at de forskellige teaterudbydere bør gå sammen om at skabe teateraktiviteter for især de store børn på mellemtrinnene fx via statens refusionsordning.

Vi anbefaler:

At satse på varierede teateroplevelser for alle børn i Lolland kommune - velvidende, at børnetallet falder.
At de gældende aftaler med Teaterkredsen og Egnsteatret forsøges videreført.
At der arbejdes for, at skolerne fortsat prioriterer at købe forestillinger

11. Biograf og film

På Lolland kan man se film i

- Kulturværket i Maribo
- Nakskov Teatersal og
- Søllested Bio og Kulturhus (kommunalt ejet med én sal)
- Lalandia Feriecenters biograf

Derudover viser Lolland Bibliotek og Borger-service også film for både børn og voksne som led i deres omfattende arrangements-program.

I Maribo, Nakskov og Søllested er der tale om frivillige, foreningsdrevne filmklubber.

På Lolland Falster er den største filmmagnet uden tvivl Lalandia Feriecenter. Lalandias Biograf fra 2009 er en præmiebiograf med to sale.

I 2016 var der 38.920 betalende biograf-gæster.⁷

Det er ledelsens vurdering, at centrets overnattende gæster kun udgør ca. 25-30% af biografgæsterne. Majoriteten af biografgæster er lokale borgere fra Lolland og Guldborgsund kommuner.

Hvis vi ser på geografien, så er det overraskende, hvor mange steder, man kan se film i biografen på Lolland. Det er let at komme til at se film, og det afspejles derfor også i, hvor ofte borgerne bruger dette tilbud.

Figur. 3 s.16 viser, hvor ofte respondenterne går i biografen:

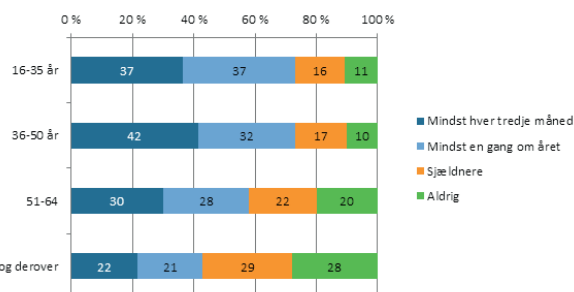
6% gør det mindst én gang om måneden.
24% mindst hver tredje måned og
27% mindst én gang om året.

Dét at se film er dermed – sammen med biblioteksbenyttelsen – den mest benyttede kulturaktivitet i Lolland Kommune.

Den landsdækkende Kulturvaneundersøgelse viser, at unge oftere går i biografen end ældre, samt at kvinder oftere går i biografen end mænd. Personer uden børn går ligeledes oftere i biografen end personer med børn.

På landsplan skal "Superbrugerne" findes blandt den yngre del af befolkningen, hvor 24% af de 15-19 årige og 26% af de 20-29 årige har været i biografen seks gange eller mere inden for det seneste år.

I vores borgerundersøgelse ser biografgæsternes aldersfordeling således ud:

Figur 7: Biograf/biografklub

Figuren viser, hvor ofte borgerne går i biografen/biografklub, fordelt på alder. n: 681.

Fra Kulturvaneundersøgelsen ved vi endvidere, at uddannelsesniveaet har betydning for tilbøjeligheden til at gå i biografen. Personer med lang videregående uddannelse går oftere i biografen end personer med alene grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse. Personer, hvis husstandsindkomst overstiger 500.000 kr. årligt, går også oftere i biografen end personer med lavere årlig husstandsindkomst.

⁷ Oplyst telefonisk 9.6.2017. af Adm.direktør Carsten Juul.

Endelig har bopæl betydning for biografforbruget. Borgere i bykommuner, går væsentligt oftere i biografen end borgere, der bor i andre typer af kommuner. Dette afspejler også, at udbuddet er større i byerne.

På landsplan har tendensen de senere år været, at der bliver udbudt flere og flere meget kommercielle film, intenst markedsført via store tv reklamer og merchandise. Stort anlagte film, som til gengæld kun får en meget kort levetid i biograferne.

Det betyder, specielt når det gælder børnefilm, at den almindelige familie som oftest kun hører om de nyeste og mest kommercielle film på markedet, for det er dem, børnene ser reklamer for på tv.

Netop derfor er "Børnebiffen" et rigtig godt tilbud til de allermindste børn i børneinstitutionerne (fra tre til 6 år), hvor de kan se gode kvalitetsfilm i Kulturværket i Maribo, i Nakskov Teatersal eller i Søllested Bio og

Kulturhus.

Kulturtilbuddet er arrangeret af Kultur, Fritid og Borgerservice i samarbejde med Filmklubben Lolland, Søllested Bio og Kulturhus samt Det Danske Filminstitut.

Vi anbefaler at Lolland Kommune og Lollands biografklubber indgår i projektet "Med skolen i Biografen" (MSIB).

Det er et samarbejde mellem Det Danske Filminstitut, filmudlejere, biografer, kommuner og CFU'erne i Danmark. Her vises der udelukkende kvalitetsfilm for børn og unge i alle aldersgrupper.

Filmene kan indgå i undervisnings-sammenhænge kombineret med gratis undervisningsmaterialer udarbejdet af Filmcentralen og Center for Undervisningsmidler.

Det kan samtidig være et fælles samarbejdsprojekt med skolerne:

Med projekt MSIB bliver elevernes digitale dannelse udviklet ved at give dem oplevelser og forståelse af omverdenen og af andres liv og handlemåder.

12. Børnekultur

Som beskrevet i indledningen står Lolland Kommune over for massive udfordringer, fordi befolkningsprognosen varsler et markant fald i gruppen af børn og unge frem mod år 2029. Det faldende befolkningstal har derfor naturligvis også stor fokus i Lolland Kommunes strategi- og udviklingsplan.

Kultur- og fritidslivet ved, at de står over for en stærk næste generation, som har mange muligheder. Både i valg af uddannelser og i valg af fritidsaktiviteter. Faktisk er børn overmættede af tilbud. Også derfor har det rige og varierede kultur- og fritidsliv store udfordringer i at fange børn og unges opmærksomhed – for en stund.

Samtidig er der også særligt samspilsramte familier og børn i Lolland Kommune, der har brug for meget målrettede tilbud fra kultur- og fritidslivets mange aktører.

BØRNEKULTUREN PÅ LOLLAND:

Vores kortlægning omhandler ikke børn under 16 år og deres specifikke brug af kultur-, fritids- og idrætstilbud. Alligevel kan vi godt sige noget overordnet om alle de tiltag, der bliver gjort i Lolland på børnekulturområdet. De vigtigste aktører er:

Lollands Biblioteker, Fuglsang Kunstmuseum, Museum Lolland Falster, Musikskolen Lolland Falster samt Kulturtjenesten for Guldborgsund og Lolland Kommuner.

Hvis vi tænker på besøgstal så er de to store, private oplevelsesparker: Lalandia og Knuthenborg Park og Safari - helt suveræne på området.

Begge aktører fortæller dog, at deres kernebrugere primært er børnefamilier udenfor Lolland og Falster. De vigtigste målgrupper kommer således fra hovedstadsområdet og andre steder i Danmark, hvor børnefamiliernes økonomiske råderum må formodes at være lidt større.

Som det fremgår af den samlede figur 3 s. 16, går 31% af borgerne i undersøgelsen til kulturaktiviteter/oplevelser målrettet børn mindst en gang om året. Heraf 16% mindst hver tredje måned.

Fra den nationale undersøgelse over Danskerne's Kulturvaner 2012 ved vi, at der i perioden fra 2004 – 2012 er sket en markant stigning i andelen af børn, der:

38 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

- Lytter til musik, går til koncert/musikfestival og spiller/synger selv
- Går i teatret
- Læser romaner og blade om særlige emner
- Spiller computerspil/digitale spil
- Bruger internettet i fritiden

En vis stigning i perioden 2004-2012 i andelen af børn der

- Besøger et kultur/naturhistorisk museum
- Går i biografen
- Går på biblioteket
- Dyrker sport og motion
- Besøger forlystelsesparker/sommerlande

Stabilitet eller nedgang i perioden 2004-2012 i andelen af børn, der

- Ser TV, hører radio og læser aviser
- Ser film på video, DVD mv.
- Besøger et kunstmuseum
- Går i cirkus, oplevelsescenter, zoologiske haver/dyreparker eller på akvarium

HVEM DELTAGER BØRN I KULTURAKTIVITETER SAMMEN MED?

I undersøgelsen om Danskernes Kulturvaner 2012 bliver der spurgt ind til, med hvem/i hvilket regi børnene har haft kulturelle oplevelser. Det er belyst på områderne teater/scenekunst, museer, koncerter/musikarrangementer, biografer og biblioteker og med udgangspunkt i de børn, der har svaret, at de har benyttet pågældende kulturaktivitet inden for det seneste år.

Børn oplever i langt overvejende grad kultur sammen med familien. Det gælder helt specielt biografbesøg (93%), museumsbesøg (88%) og deltagelse ved koncert/musikarrangement (87%). Men også teater og biblioteksbesøg foretages især med familien.

Iflg. Danskernes Kulturvaneundersøgelse oplever børn på landsplan også teater/scenekunst og museer i regi af skolen (hhv. 69% og 63%), mens en mindre andel (23%) går i biografen sammen med skolen. Det gør de

til gengæld sammen med venner (62%) – i større omfang end for nogen anden kulturaktivitet. Biblioteksbesøg er den aktivitet, flest børn på landsplan foretager alene (18%).

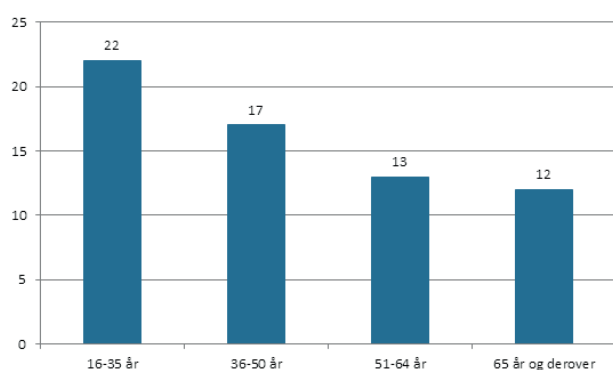
VOKSNES DELTAGELSE I BØRNEKULTURAKTIVITETER I LOLLAND KOMMUNE.

I borgerundersøgelsen har vi også spurgt ind til voksnes deltagelse i børnekulturaktiviteter.

Figur 8 viser en tendens til, at yngre aldersgrupper går til kulturaktiviteter for børn lidt oftere end de ældste aldersgrupper: 22% af de 16-35 årige.

17% af de 36-50 årige går til kulturaktiviteter/oplevelser målrettet børn mindst hver tredje måned. Det er ikke så overraskende, da der er mange børnefamilier i disse aldersgrupper.

Interessant er det, at der også er en relativt stor andel af borgerne i de ældste aldersgrupper, som benytter sig af børnekultur. I aldersgruppen 65+ går 12% af borgerne til kulturaktiviteter/oplevelser målrettet børn mindst hver tredje måned. Det tyder på, at det ikke kun er forældre, men også bedsteforældre, som benytter sig af børne- og kulturtilbud sammen med deres børnebørn.

Figur 8: Kulturaktiviteter/oplevelser for børn mindst hver tredje måned (andel i %)

Figuren viser andelen af borgere, som går til kulturaktiviteter/oplevelser mindst en gang hver tredje måned fordelt på aldersgrupper. N for de enkelte aldersgrupper: 16-35 år: 94, 36-50 år: 110, 51-64: 225, 65 år og derover: 262.

KULTURTJENESTEN

Når det gælder børnekulturaktiviteter i skoleregi på Lolland er Kulturtjenesten en afgørende aktør og samtidig også til stor inspiration for mange andre kommuner landet over.

Lolland Kommune har siden 2011 samarbejdet med Guldborgsund Kommune omkring Kulturtjenesten⁸, som er en formidlingsplatform for kulturtilbud til børn og unge i dagtilbud og folkeskoler. Platformen tæller 18 kulturinstitutioner og mere end 100 ambassadører i dagtilbud og i folkeskoler i de to kommuner. Hvert år udgives et samlet katalog, hvor skoler og institutioner kan finde inspiration til undervisnings- og læringsforløb.

Kulturforvaltningen har efteråret 2016 foretaget en evaluering af Kulturtjenestens

aktiviteter⁹ i perioden 2014-2016 ud fra de tre vigtigste indsatser: 1) Udvikling og samskabelse, 2) Synliggørelse og 3) Netværksaktiviteter.

I udviklingsfællesskabet omkring Kulturtjenesten samarbejder lærere, pædagoger og kulturaktører om nye kultur- og læringsforløb af høj kvalitet. Aktiviteter som passer til læreplanstemaerne i dagtilbud og til læringsforløb i Den Åbne Skole.

Kulturtjenestebussen er også et resultat af fælles indsatser. Det er muligt for skoler og institutioner at booke gratis transport for børn og unge til de forskellige kultur- og læringsforløb. Dette er et tilbud for at imødekomme skolernes behov for transport og for at gøre adgangen til kulturoplevelser meget lettere for børn og unge - uanset hvor de bor.

I perioden fra marts 2015 til september 2016 er der 5.248 børn, som har benyttet Kulturtjenestens busordning.

I 2015 har i alt 10.630 børn haft glæde af de forskellige læringsforløb.

I alt er der 17.555 børn og unge i kommunale skoler og dagtilbud i de tre kommuner.

Det svarer til at 60% af alle børn – eller 6 børn ud af 10 – har deltaget i forskellige kultur- og læringsforløb. Da der ikke er ført detaljeret statistik på børnene, kender vi ikke fordelingen af børn i de tre kommuner.

⁸ I en periode deltog også Vordingborg Kommune i Kulturtjenesten. Vordingborg er dog udtrådt af samarbejdet pr. 30. Marts 2017.

⁹ Også omfattende Vordingborg

Hvad er gode kulturaktiviteter og -oplevelser?

I vores spørgeskemaundersøgelse er borgerne blevet bedt om med egne ord at uddybe, hvad der efter deres mening karakteriserer gode kulturaktiviteter/oplevelser for børn. 124 borgere har benyttet sig af muligheden, og svarene dækker over mange forskellige temaer. I de uddybende svar fremgår det også, at der både er tale om forældre, der går til aktiviteter med deres børn, og bedsteforældre, der gør det med deres børnebørn. Langt de fleste kommentarer omhandler helt konkrete aktiviteter eller steder, som eksempelvis i de følgende uddrag:

- "Bl.a. er det teaterforestillinger målrettet børn i Kulturværket i Maribo eller på biblioteket - sammen med børn/børnebørn."
- "Børneteater, børnekor og fælles-sang"
- "Biograf, frilandsmuseet, Nørregade-teatret, vandreture ved stranden, Knuthenlund, Knuthenborg Park."
- "Som regel er bibliotekets arrangementer meget fine."
- "Kreative aktiviteter."
- "Sport og samværsaktiviteter"

Uddrag fra uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Herunder nævner flere borgere aktiviteter på biblioteket, som eksempler på gode børnekulturaktiviteter.

Vi anbefaler:

At der indføres en mere uddybende/årlig statistik over benyttelsen af Kulturtjenesten og de forskellige kultur- og læringstilbud. Derved kan Lolland og Guldborgsund kommuner følge udviklingen i Kulturtjenesten og også se, hvilke emner og tilbud, der er mest efterspørgsel på.

I fokusgruppeinterviewene er der udtrykt klare ønsker om mere synlighed og opsøgende aktiviteter i forhold til alle de muligheder, Kulturtjenesten tilbyder.

Flere deltagere blandt de interviewede har også store forventninger til den nye forvaltningsorganisation, som forhåbentlig kan medvirke til at skabe yderligere åbninger for samarbejder mellem kultur- og fritidsaktører og skolerne i fremtiden.

13. Unge

Borgerundersøgelsen (Bilag 2) indeholder bl.a. svar fra respondenter i aldersgruppen 16 – 35 år. Dermed kan man i samtlige afsnit aflæse denne ungegruppes fritidsvaner og holdninger.

Her gengives et sammendrag af pointer fra specielt gruppen af 16-35 årige:

Blandt de yngste aldersgrupper er mændene generelt mere aktive i fritidsaktiviteter end kvinderne. Og ikke overraskende er yngre borgere betydeligt mere aktive inden for sport og motion end de ældre aldersgrupper. 75% af de aktive dyrker sport og motion mindst to gange ugentligt.

Kvinderne i denne gruppe bruger ca. 6 timer om ugen på fritidsaktiviteter, mens mændene bruger næsten 8 timer.

Derimod er kreative aktiviteter og især "øvrige kulturelle aktiviteter" ikke særligt udbredt i den yngste aldersgruppe.

43% af de unge går til aktiviteter i foreningsregi, 33% dyrker aktiviteter på egen hånd, og 20% går til aktiviteter i privat/kommercielt regi – mens kun 3% går til noget i en aftenskole.

Dygtige undervisere betyder mest for den yngste aldersgruppe. Det tyder på, at særligt denne gruppe har fokus på at dygtiggøre sig inden for aktiviteten. En anden vigtig faktor for de yngre er, at det skal være trygt og sikkert at udøve sin aktivitet. Det kan hænge sammen med, at mange i denne gruppe er aktive især inden for sport og motion.

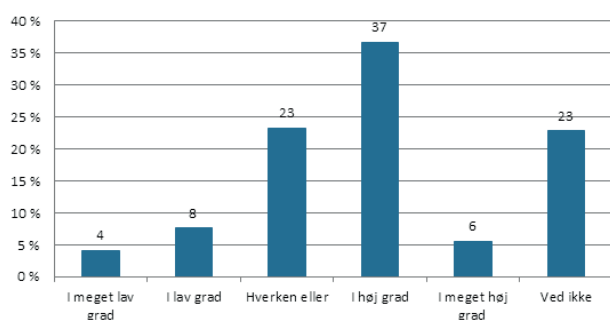
59% af den yngre aldersgruppe dyrker fritidsaktiviteter sammen med venner og bekendte.

Når det gælder mønstre i det frivillige arbejde, er der kun 17% af de 16-35 årige, som angiver, at de arbejder frivilligt. Det er en relativ lav andel, men det svarer til tendensen på landsplan, hvor ældre borgere også i højere grad end unge borgere engagerer sig i frivilligt arbejde.

Borgerne generelle tilfredshed med udbuddet af fritidsaktiviteter i Lolland Kommune fremgår af figuren nedenfor:

Figur 9: Borgernes tilfredshed med udbuddet af fritidsaktiviteter i nærområdet (andel i %)

Der er nogle tydelige aldersmæssige variationer, hvor utilfredsheden er størst blandt de yngre borgere. Hele 26% af borgerne mellem 16 og 35 år er enten i lav eller i meget lav grad tilfredse med udbuddet; mens det kun gør sig gældende for 12% af borgerne generelt.

En stor del af de ikke-aktive har svaret "ved ikke". Det skyldes ikke nødvendigvis decideret utilfredshed, men også at de ikke-aktive borgere i mindre grad end de aktive har kendskab til udbuddet af aktiviteter i deres nærområde.

ET UNGDOMSHUS NU

Et gennemgående tema i både fokusgruppeinterviews og borgerundersøgelsen er behovet for et ungdomshus. Et sted for og med unge, hvor unge selv kan iværksætte aktiviteter og performe eller "hænge ud" alt efter behov. Der efterlyses et "ungdomsklubagtigt" sted, som er for de lidt ældre unge.

FLERE AKTIVITETSMULIGHEDER FOR UNGE OG UDSATTE

Fokusgruppeinterviews og borgerundersøgelsen giver mange eksempler på udsagn fra borgere, som lægger vægt på at skabe muligheder for unge men også for udsatte børn og unge:

"De unge: Fortsæt endeligt med at yde økonomisk støtte til børn og unge. Dette udligner forskellene på, om man har råd til at sende sine børn til fritidsaktiviteter. Det er superflot af Lolland Kommune. Tusind tak for dette tiltag. Lyt til de unge. De er vores guld. Vi har dem hernede i så kort tid, så de skal styrkes på alle planer, så de husker deres fede ungdom på Lolland og får lyst at komme tilbage hertil [...]"

"Nu er jeg 22 år, og der er ikke rigtig noget sted, vi kan få lov til at bare gå hen og hygge os. Jeg ville blive glad, hvis vi, der er 18-30 år, kan få lov til at gå et sted hen, lidt ligesom i en ungdomsklub."

"Flere fritidsaktiviteter til de unge mennesker i Lolland kommune om aftenen. Noget socialt, cafe, diskotek. Hold på uddannelsesmuligheder så alle unge ikke flytter."

Endvidere er der flere borgere der gennem forskellige udsagn efterlyser især kulturaktiviteter for og med unge:

"Der mangler "karakter-dannende" tilbud til unge, som kan støtte deres

navigation videre i livet som gode samfundsborgere. Skolerne kæmper med utilpassede børn/forældre. Fokuser på andre former for sport end fodbold og håndbold, gymnastik, atletik. Bring mere musik ud til skolerne, mulighed for at flere børn kan undervises i spil og sang. Gør flere børn og voksne kendt med bibliotekerne, hold liv i og opret flere biblioteker/filialer, evt. med frivilligt personale. Guidede naturture for børn."

Vi anbefaler at mulighederne for at etablere et ungdomssted for og med unge afsøges. Kultur- og Fritidsudvalget har netop frigivet et rammebeløb til nærmere undersøgelse af etablering af et ungehus i Maribo. Projektet er således på vej.

At støtte unge i deres muligheder for at skabe og afprøve nye aktivitetsformer. Det betyder, at politikere og forvaltning skal være åbne og lydhøre og kunne agere hurtigt med råd og vejledning. Det er ideelt at have frie midler til rådighed til projeksideer, der skal fremmes hurtigt.

At uddelegere en beløbsramme til en kommende ungdomsgruppe i forbindelse med etableringen af et ungdomshus i Maribo. En ungdomsgruppe, som kan have det som én af sine arbejdsopgaver at være opsøgende og igangsættende af nye unge iværksætterinitiativer eller konkrete projekter.

At sikre fødekæde af unge frivillige ved at hjælpe foreningerne hermed – er én af Folkeoplysningsudvalget mange indsatser. Borgerundersøgelsen viser, at der ikke er ret mange unge frivillige i området. Vel vidende at de unge rejser fra landsdelen for at videreuddanne sig, - så er der udviklingsmuligheder i dette felt – også for foreningerne.

At Folkeoplysningsudvalget fortsat er åbne og nysgerrige overfor nye tendenser og har frie midler til at understøtte nye initiativer. Fx at de straks understøtter et nyt initiativ med "Sport på nettet" i Nakskovområdet.

At museerne i højere grad "slår på tromme" for ordningen med meritoverførsel, som unge kan benytte på deres cv, hvis de udfører arbejde/frivilligt arbejde på et museum.

At etablere tværgående kulturprojekter mellem kultur, fritid og idrætsområderne og private aktører, hvor formålet fx er at fremme kulturelt iværksætteri.

At indføre et kulturelt "klippekort" med praktisk hjælp til kulturlivets aktører, hvor de fx kan trække på unges it færdigheder, hjælp til markedsføring, plakatsætning, websider og andre former for ad hoc assistance.

14. Dannelse, identitet og sammenhængskraft

Mange udsagn fra fokusgruppeinterviewene vidner om bl.a. kulturens og musikkens generelle betydning for dannelse, identitet og sammenhængskraften i Lolland kommune:

"at gå til musik giver børn og unge et stort socialt fællesskab og et fagligt stærkt udgangspunkt"

"Samarbejde på tværs af foreninger giver sammenhængskraft i lokalområderne"

"- økonomien er ikke altid så afgørende som fx politikere generelt tror. Man tror alt kan købes, men det kan fx vilje, engagement og skaberkraft ikke. Her handler det om arbejdsglæde, anerkendelse, tillid, selvtillid og troen på, at ting lader sig flytte!"

"- kultur og ikke mindst sang er med til at binde os sammen"

"Målrettet sang i børnehaver og skoler er inkluderende, kompetenceudviklende og identitetsskabende!"

Svar i borgerundersøgelsen viser stor variation i motiverne for at deltage i kulturaktiviteter og oplevelser især for børn.

Således er der en del respondenter, der mere specifikt nævner, hvad der gør aktiviteten/oplevelsen god for dem. For nogle borgere er muligheden for læring og det "at børnene får noget med hjem" centralt.

"Ved gode oplevelser forstår jeg noget, hvor børnene har haft nogle gode timer, og hvor de gerne må have fået et eller andet med hjem (ikke fysisk). Oplevelser som de snakker længe om og snakker med glæde om."

"At børn får et godt indblik og læring om hvad der sker i samfundet."

"At børn lærer noget om kultur"

"At børn kan lære gennem leg og fysisk aktivitet, f.eks. om historiske emner eller naturen."

Uddrag fra uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

Andre lægger i højere grad vægt på det sociale sammenhold i forbindelse med aktiviteten:

"Mulighed for kammeratskab og socialt samvær."

"At det giver børnene glæde og at det styrker sammenholdet børnene imellem."

Endelig er der borgere, som lægger vægt på, at børnene bliver aktivt inddraget i aktiviteten:

"At man aktivt har indtænkt børnene som aktive medspillere, eller på anden måde har målrettet det til dem."

"Det kan f.eks. være børneteater, men gerne tilbud hvor børnene inddrages."

Uddrag fra uddybende svar i spørgeskemaundersøgelsen

KULTUR, FRITID OG IDRÆT GIVER SAMMENHÆNGSKRAFT

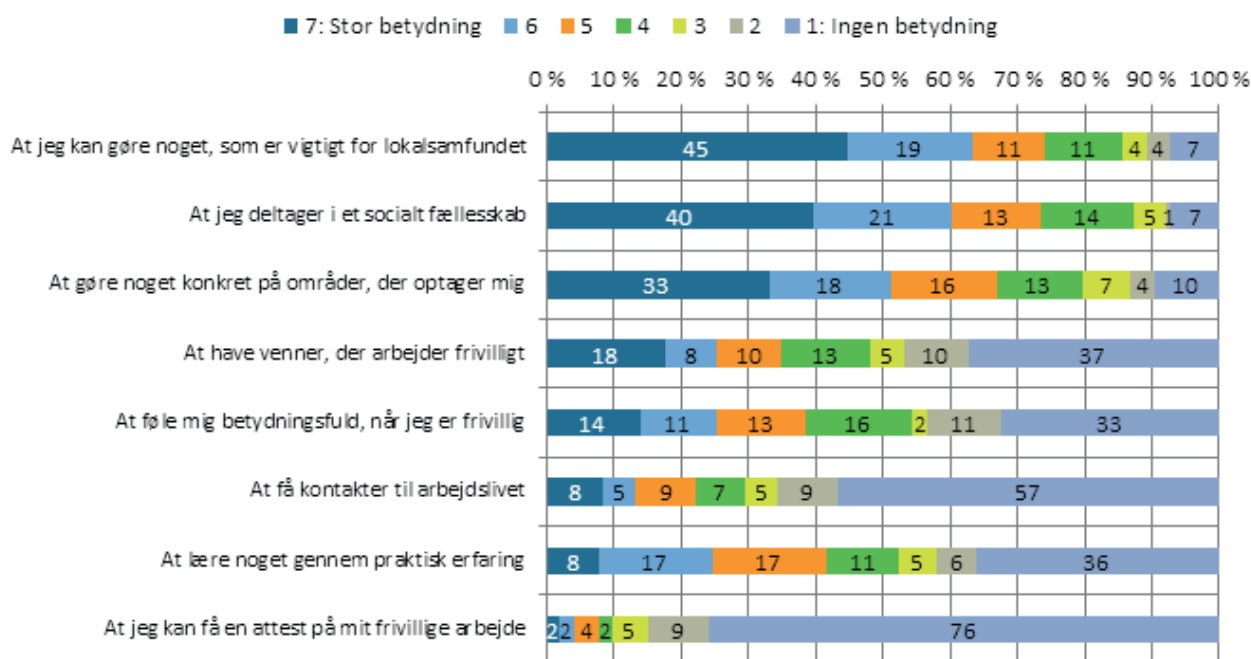
Kultur- og fritidspolitikker bliver i disse år i mange kommuner koblet sammen med strategier inden for andre politikområder. Det kan være bosætning, læring, sundhed, turisme osv.

I Lolland Kommunes udviklingsstrategi er visionen for Lolland frem til år 2030 skitseret. Heraf fremgår bl.a. at Lollands kerneværdier er iværksætteri, forpligtende fællesskaber og stærke sociale relationer.

Resultaterne fra både fokusgruppeinterviews og borgerundersøgelsen tyder på, at kultur- og fritidsområdet kan bidrage til denne udvikling.

I Bilag 2, analyseres spørgsmålet om, hvem dyrker borgerne aktiviteter med. Her svarer 61% af respondenterne, at de gør det sammen med venner og bekendte.

Figur 10 viser hvilke faktorer, der har betydning for de frivillige. På en skala fra 1 (ingen betydning) til 7 (stor betydning) er

Figur 10: Faktorer med betydning for de frivillige

Figuren viser de frivilliges svar på spørgsmålet: 'Hvor stor betydning har de følgende faktorer for dit frivillige arbejde'. n: 166.

46 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

de frivillige blevet bedt om at vurdere, hvor stor betydning de enkelte udsagn faktorer i figuren har for deres frivillige arbejde.

Hele 75 % af de frivillige placerer sig i den positive ende af skalaen, når det gælder udsagnet: 'at kunne gøre noget, som er godt for lokalsamfundet'.

At deltage i et socialt fællesskab og at gøre noget på et område, som optager dem, har dog også stor betydning for mange frivillige. Derimod har det begrænset betydning at kunne få en attest på det frivillige arbejde og at kunne få kontakter til arbejdslivet. Dette skal ses i lyset af, at der er mange ældre borgere blandt de frivillige.

Sammenlignes det ovenstående billede med de landsdækkende resultater for frivillighed i bred forstand, er det de samme tre faktorer, som borgerne lægger størst vægt på. Den prioriterede rækkefølge varierer dog. Hvor lokalsamfundsperspektivet vejer tungest for de frivillige i Lolland Kommune, er det ønsket om at kunne gøre noget konkret på områder, der optager én, der tager første-

pladsen i den landsdækkende undersøgelse (Fridberg & Henriksen 2014).

Resultaterne fra borgerundersøgelsen og fra fokusgruppeinterviews tyder dermed på, at den frivillige indsats på kultur-, idræts- og fritidsområdet kan bidrage positivt til den lokale sammenhængskraft.

Det er kendt, at idrætten ofte hyldes for sine iboende værdier inden for fx sundhed, integration, læring og samfundets sammenhængskraft. Idrætten kan noget særligt i forhold til at bygge bro og forene mennesker i gode fællesskaber. Især dannelses- og demokratiaspektet er en central del af vores opfattelse af idrætslivet.

Også kunst og kulturlivet bidrager til sammenhængskraften i et samfund. Et omfattende engelsk forskningsprojekt¹⁰ har søgt at afdække hvilke effekter og værdier, der er forskningsmæssigt belæg for at hævde, at kulturelle aktiviteter skaber.

Udgangspunktet er, at der er generel enighed om, at kultur er vigtigt og et virksomt

¹⁰ The Cultural Value Project. Exploring how we think the value of arts and culture to individuals and society. By Professor Geoffrey Crossick et al. London, Arts and Humanities Research Council, 2013 - www.ahrc.ac.uk

værktøj til at skabe indholdsrigt liv og samfund i vækst, men at der samtidig er politisk behov for at vise, at det vi bruger offentlige midler på, faktisk virker.

Forskningsprojektet viser, at kunst og kulturelle aktiviteter bl.a. skaber disse gevinster:

- Kulturelt engagement i bred forstand bidrager til at forme reflekterende individer
- Deltagelse i kunst og kultur skaber engagerede borgere (medborgerskab)
- At kultur som motor i byudvikling fungerer bedst, når udviklingen er drevet af mindre kulturelle aktiviteter
- At økonomiske gevinster ved kunst og kultur bedst kan ses i den måde, kulturområdet bidrager ind til de kreative industrier, understøtter innovation og tiltrækker talent og investeringer.

Også i Danmark bliver der forsket i kultur-

og fritidslivets betydning.

Center for Landdistriktsforskning har i et forskningsprojekt¹¹ redegjort for, at begivenheder og festivaler kan bidrage til stedsidentiteten og sammenholdet i lokalområdet.

Her fremgår det bl.a., at det er et overordentligt vigtigt formål med festivalerne og begivenhederne at skabe sammenhold i lokalområderne. Det er formål, som fremhæves på tværs af stort set alle typer og størrelser af festivaler og begivenheder. Det er festdage, som de lokale indbyggere ser frem til og deltager i med glæde og stolthed.

Samtidig bidrager festivaler og begivenheder også til at fremme omverdenens kendskab til lokalområdet. Medierne tager godt imod historierne, og det understøtter en positiv promovning.

Det er vigtigt, at politikere og aktører i kultur, fritid og idrætsområdet tør vove at gå foran og vise borgerne, at kultur- og fritidsområdet bidrager til alles velfærd og til sammenhængskraften på Lolland.

Det er kortlægningen her med til at bevise vigtigheden af.

Samtidig er der også brug for at indføre andre målingsmetoder i kultur-, fritids- og idrætsarbejdet. Senest har Børne- og Kulturchefforeningen lagt op til en ny og mere hensigtsmæssig måde at måle arbejdet på i form af følgende otte inspirerende effektmål:

Øget kulturelt engagement
 Styrket selvrefleksion og selvforståelse
 Styrket forståelse og respekt for andre
 Øget lokalt medborgerskab og samfundsdeltagelse
 Styrket lokal identitet og stolthed
 Øget attraktivitet og oplevelseskvalitet
 Flere innovative og kreative kompetencer
 Øget livskvalitet og sundhed.

Disse målepunkter kan med fordel benyttes i kommunens fremtidige effektmålinger på kultur – og fritidsområdet. Velvidende, at borgernes oplevelser af og holdninger til kultur- og fritidslivet ofte er noget individuelt.

Der er derfor al mulig grund til at bakke op om forvaltningens aktuelle ønsker om at etablere et mindre borgerpanel, så disse mere kvalitative aspekter løbende kan følges gennem regelmæssige undersøgelser.

¹¹Festivaler og begivenheder i landdistrikterne. SDU, Center for Landdistriktsudvikling, 2015.

15. Mulige kulturelle fyrtårne

Lolland er præget af stor kulturel mangfoldighed. Alligevel er der nogle fyrtårne, som rager op. Fyrtårnene er særlige kendetegn for området: De fylder i vores selvforståelse og i vores handlinger og prioriteringer.

Her definerer vi, hvad vi forstår ved et fyrtårn i Lolland Kommune:

Et fyrtårn er noget, vi gerne vil kendes på – hvad enten det er i form af fysiske manifestationer eller særlige fremtrædende aktiviteter.

De kulturelle fyrtårne er dynamoer for kulturudviklingen i kommunen og rækker samtidig langt ud over kommune- og landegrænsen.

Hvilke kulturelle fyrtårne betyder noget for borgerne på Lolland? Og hvilke betyder noget for turisterne?

Hvis vi ser på områdets publikumsmagneter, som rækker ud over kommune- og landegrænsen, så er der tre store fyrtårne:

- Lalandia
(2016: Nr. 14 på listen over Danmarks mest besøgte attraktioner med 523.000 betalende gæster)¹²
- Knuthenborg Park og Safari
(2016: ca. 250.000 gæster)
- Fulgsang Kunstmuseum
(2016: 22.603 besøgende)

Vi har spurgt alle deltagere i fokusgruppeinterviews. Ud fra vores definition på et kulturelt fyrtårn er de enige i ovenstående fyrtårne, men peger derudover bl.a. på:

- Kunstmonumentet Dodekalitten ved Kragerø
- Reventlow Museet
- Naturområderne – bredt.
- Maribo Domkirke

Endelig er der også potentialer i festivalerne på øen:

- Femø Jazzfestival byder på traditionel New Orleans jazzmusik fremført af både danske og udenlandske orkestre, som gennem den første uge i august spiller på øen Femø. Iflg. arrangørerne er det 48. gang i 2017, at folk fra både Lolland og Falster men især også andre steder i Danmark kommer sejlene til Femø. Der deltager ca. 800 betalende gæster inkl. dagsbilletter. Der arbejdes kontinuerligt på at få nye og yngre deltagere

¹² Lalandias presseafdeling: Oplyst telefonisk d. 9.6.2017.

til festivalen. Som noget nyt er der Masterclass intensiv jazz musikundervisning for unge op til 25 år afsluttende med en koncert sidst på festivalen.

- Fejø Kammerfestival er et forholdsvist nyt initiativ arrangeret af Fejø Kammermusikforening, stiftet i 2015. Festivalen præsenterer levende klassisk musik af meget høj kvalitet gennem den sidste uge af juli på forskellige steder på Fejø. En række professionelle musikere og solister fra mere end ti forskellige lande spiller standardværker og "off road" repertoire indenfor den klassiske musik. Festivalen synliggør Lolland på landsplan, bl.a. ved at koncerterne transmitteres på DR P2.
- Nakskov Fjorddage, som byder på en bred pallet af underholdning: Sejlture, gymnastik- og danseopvisninger, udstillinger, koncerter, madbegivenheder og et utal af aktiviteter for børn. (tiltrækker op mod 5.000 gæster i kraft af at programindholdet er blevet større og bredere). Fjorddagene medvirker til at synliggøre egnens naturressourcer og attraktive fritidsbeskæftigelser.

Vi anbefaler at Lolland Kommune fortsat bakker op om de lokale fyrtårne som øens store attraktioner for både lokale og besøgende udefra. Fra fokusgruppeinterviewene efterspørges det bl.a. at få hjælp til vedligeholdelse af arealer og gratis færgefart (Femø Jazzfestival).

At Lolland Kommune fortsat bakker op om festivalerne/de enkeltstående begivenheder som fx den professionelle kunst og teaterfestival "Lys over Lolland". De er ofte forankret i det lokale, og de er dermed også beviser på, hvad frivillige foreninger og organisationer, offentlige aktører og private virksomheder formår.

Begivenhederne signalerer optimisme, ukuelighed og højt selvværd, som står i kontrast til den fremherskende tendens til at tale Lolland ned som et udkantsområde.

16. Breddeaktiviteter

BØRNE- OG UNGDOMSFORENINGER

Der er registreret over 400 foreninger i Lolland Kommunes Foreningsportal, heraf er de 193 registreret som Folkeoplysende foreninger som modtager tilskud til aktiviteter til børn/unge under 25 år, lokaletilskud til egne lokaler eller tildeles offentlige lokaler. De 193 foreninger har tilsammen 6.406 medlemmer under 25 år og 5.481 medlemmer over 25 år

Af de 400 foreninger er 69 foreninger registreret som "Kulturelle foreninger", som dækker over kunstforeninger, musikforeninger, småmuseer etc. Disse foreninger kan låne kommunale lokaler og oppebærer ikke tilskud i.h.t. Lov om Folkeoplysning.

Endelig er 172 foreninger registreret som "Andre Foreninger". Det dækker over en mangfoldighed som borgerforeninger, madklubber og andre interesse fællesskaber. Disse foreninger kan også låne kommunale lokaler, men oppebærer heller ikke tilskud i.h.t. Lov om Folkeoplysning.

I den vedtagne Folkeoplysningspolitik, der er gældende indtil 2025 står der bl.a.:

"Lolland Kommune skal være kendetegnet ved, at være kommunen der understøtter og styrker forenings- og fritidslivet gennem økonomiske tilskud, med relevante og tidssvarende fysiske rammer og med en fokuseret indsats på at rekruttere, motivere og lede frivillige".

Derudover skitseres en række konkrete handlinger for hele området. Bl.a. vil Folke-

oplysningsudvalget understøtte nye initiativer og udvikle nye tilbud på fritidsområdet gennem etablering af partnerskaber mellem foreninger, aftenskoler og Lolland Kommune.

Folkeoplysningsudvalget/Kultur- og fritidsudvalget har endvidere taget initiativ til forskellige indsatser i forhold til lederuddannelser og frivilligkurser. For nylig er der også vedtaget nye retningslinjer for en Talent- og Udviklingspulje, som tilgodeser både lokale idrætsinitiativer og medvirker til at synliggøre lollandske idrætstalenter uden for kommunegrænsen. Puljen er på i alt 208.000 kr.

Fokusgruppeinterviewdeltagere pointerer stor tilfredshed med både rammer, tilskudsniveau og i særdeleshed opbakning og bevågenhed fra politikere og forvaltning.

Deltagerne giver også udtryk for tilfredshed med det tværgående samarbejde, der allerede foregår mellem især idrætsforeninger men også om forskellige fester, fritidsfestival m.v.

Der er stor fokus på at understøtte og at etablere særlige tilbud for børn og unge fra ressourcensvage hjem. Det er således også aktørernes indtryk, at foreningerne på Lolland generelt er meget rummelige. Endvidere er der ros til Folkeoplysningsudvalget for deres initiativer.

En umiddelbar bekymring er dog udtrykt af flere deltagere i interviewene: At foreningerne ikke bliver misbrugt til sociale opgaver – men at løsninger af de store udfordringer foregår i et tæt samarbejde mellem foreninger og Lolland Kommune.

Der foregår et flot og imponerende foreningsarbejde på Lolland. Partnerskaber og mere tværgående samarbejde er vejen frem.

Der er tale om forholdsvis mange små foreninger, som modtager støtte via folkeoplysningsloven. Det vidner om et rigeligt og meget varieret foreningsliv indenfor breddeaktiviteterne.

Man kan godt ud fra et rationelt synspunkt argumentere for det fordelagtige i at nogle af de mindre foreninger lægger sig sammen for at skabe mere "bæredygtighed".

Men på den anden side er den store variation og antallet af lokale foreninger og grupper netop med til at underbygge og støtte de mindre lokalsamfund, og dermed sikre sammenhængskraft i lokalområderne.

Fokusgruppeinterviewdeltagerne efterlyser mere samarbejde med skolerne på Lolland, og foreslår bl.a. også idrætsforløb som tilbud til eleverne på sprogskoler.

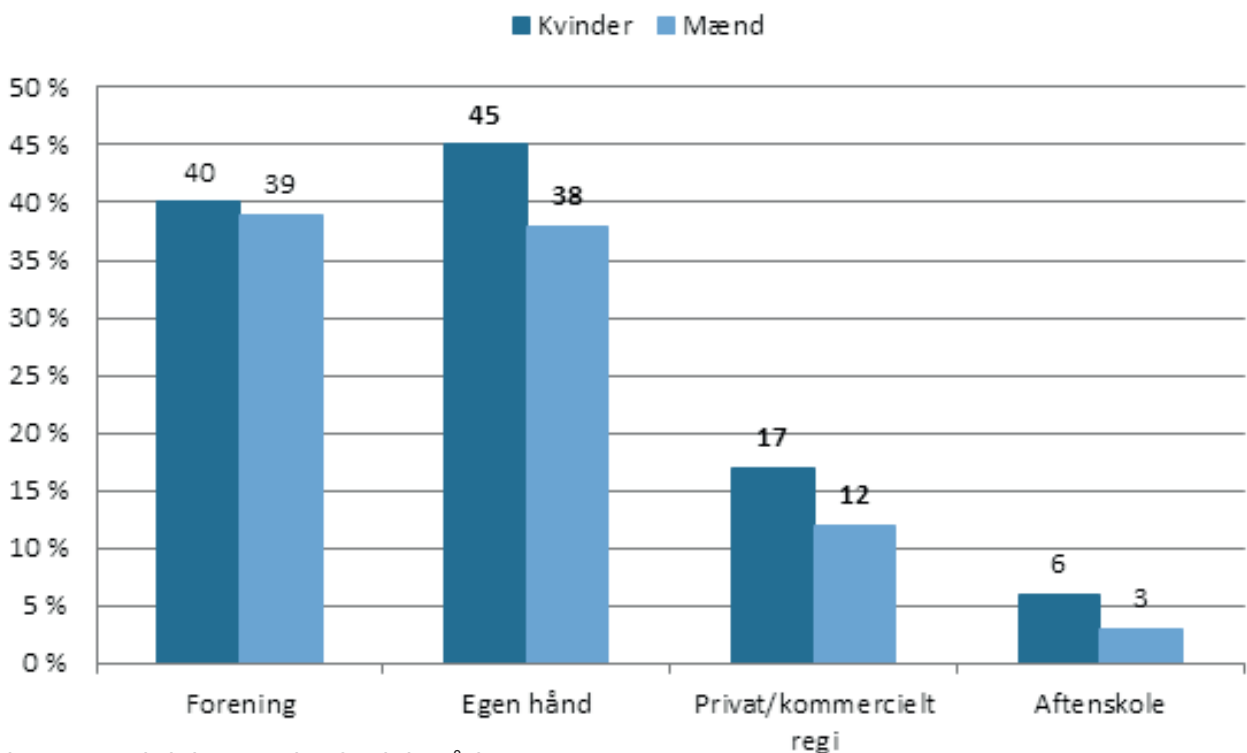
AFTENSKOLEVIRKSOMHED

Under folkeoplysningsloven hører også aftenskolerne.

Aktuelt er der flg. 10 aftenskoler i Lolland Kommune:

- Aftenskolen Lolland Falster, som udelukkende tilbyder handicapundervisning med fokus på bo- og nabo fællesskaber.
- IT Brugerne, som er en lille skole udelukkende med kurser inden for IT
- Lolland Brandvæsens Orkester, et musikorkester
- T.S.V., som er en foredragsforening
- Teologihøjskolen Lolland

Derudover er der de traditionelle aftenskoler,

Figur 11: Aktivitetsregi – fordelt på køn

Figuren viser, hvor store andele i pct. der er aktive inden for de respektive regi. n: kvinder = 360. Mænd = 379. Fed skrift indikerer, at der er signifikant forskel på andelen, der dyrker aktiviteter i de enkelte regi.

52 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

som hører under de landsdækkende oplysningsforbund:

- AOF Lolland
- AOF Sydlolland
- FOF Sydøst
- LOF Lolland
- LOF Lolland Vest

Som andre aftenskoler er også aftenskolerne på Lolland gevaldigt udfordret:

De nationale tendenser viser, at aftensko-levirksomhed koncentrerer sig i stadig højere grad om storbyerne.

Vores borgerundersøgelse viser, at der er

forholdsvis få deltagere i aftenskolerne i Lolland Kommune.

Endvidere at kvinderne dominerer i aftenskoler og i kommercielle tilbud. Det svarer helt til andre undersøgelser på landsplan, hvor der generelt er en meget stor overvægt af kvindelige kursister i aftenskolerne. (se mere om dette i Bilag 2, s. 20)

Samtidig viser undersøgelsen også, at deltagelse i aftenskoleaktiviteter er størst blandt de ældste aldersgrupper, hvilket også er i god overensstemmelse med andre undersøgelser (Bjerrum & Thøgersen 2016, Kulturva-neundersøgelsen 2012)

Deltagerne i en fokusgruppe har drøftet

AOF, FOF og LOF på Lolland kan med fordel arbejde mere målrettet med nye tiltag indenfor dét, der i folkeoplysningsloven kaldes "Fleksible tilrettelæggelsesformer".

Det betyder, at en aftenskole har mulighed for at tilrettelægge en del af sin undervisning mere fleksibelt og anvende dele af det kommunale tilskud på andre udgifter end leder- og lærerløn.

Inspiration kan hentes hos forskellige former for aftenskolesamarbejder og nytænkende aktiviteter i Aarhus, Aalborg, Skanderborg og i Nordsjælland. Her er der fokus på bl.a. kulturelle oplevelser kombineret med foredragsvirksomhed og læringsforløb, på særlige foredragsrækker og tiltag for mænd og på specialkurser indenfor sundheds- og forebyggelsesområdet i samarbejde med kommunerne.

Aftenskolerne skal finde deres egne nicher: Som LOF på Lolland fx har gjort det med kurser i køreprøven.

Aftenskolerne er udfordret – men de kan også udfordre Lolland Kommune. Mange steder i landet samarbejder aftenskoler med kommunen om konkrete forebyggelseskurser, fx indenfor rygestop, særlige forløb for KOL-patienter, genoptræningsforløb m.m.

Aftenskolerne kan også udfordre hinanden og arbejde sammen om fx, hvordan der kan etableres specielle tiltag udenfor Maribo og Nakskov - i landsbyerne og på øerne – gerne på tværs af aftenskoleideologier og de nationale forbunds interesser.

Aftenskolerne kan også samarbejde med højskolerne i forbindelse med deres aktuelle kampagne om styrkelse af folkeoplysende aktiviteter i lokalområderne.

Fokus bør være på: Hvilke aktiviteter giver værdi for brugerne?

Lolland Kommune/Folkelysningsudvalget har planlagt et seminar til efteråret, hvor der netop sættes fokus på aftenskolernes udviklingsmuligheder.

17. Eliteidrætsmiljøer

udviklingsmulighederne i forhold til faktorer, som har betydning for at opbygge et elite- og talentmiljø i Lolland Kommune.

Det drejer sig bl.a. om 1) Finansiering, 2) Struktur- og organisering, 3) Generel idrætsdeltagelse, 4) Talentidentifikation og – udvikling, 5) Faciliteter, 6) Trænerrekruttering og -udvikling samt 7) Mulighed for at deltage i konkurrencer etc.

Generelt vurderer fokusgruppen, at de finansielle rammer er til stede i Lolland Kommune for at kunne drive og udvikle eliteidrætsmiljøer på det nuværende niveau. Fx vurderer håndboldklubben Team Sydhamnsøerne sig selv som værende blandt de 15 højst omsættende håndboldklubber i Danmark. Der er altså rimelige lokaløkonomiske muligheder for at drive elitesportsvirksomhed på Lolland. Men klubber og foreninger konkurrerer om de samme sponsorindtægter, og Lollands placering og størrelse begrænser mulighederne for at øge antallet af lokale sponsorer. Skal eliteidrætsmiljøerne udvikles, så skal der på sigt rejses flere midler. Dette vurderer fokusgruppen som en mulighed.

Iflg. fokusgruppedeltagerne er det også mu-

ligt med en bedre strukturering og dermed effektivisering af den økonomiske støtte. Et formaliseret samarbejde på tværs af klubber og eliteidrætsmiljøer, hvor viden, erfaringer, kompetencer og måske også træningsfaciliteter - kan deles på tværs – er vejen frem, vurderer deltagerne.

Det er dog en barriere, at kommunen har status som udkantskommune. En anden barriere er, at eliteidrætsområdet mangler en formaliseret organisering i et fælles forum eller råd, der kan sikre en bedre strukturering og organisering af eliteidrætten i Lolland Kommune. (Se bilag 5)

I Lolland Kommune findes en række faciliteter

Det er Idans vurdering, at Lolland Kommune har et potentiale til at videreudvikle de elitemiljøer, der allerede eksisterer, blandt andet inden for roning/kajak, styrkeløft, gymnastik og svømning. Fokusgruppeinterviewet har vist, at elitesportsmiljøerne har en klar idé om, i hvilken retning de ønsker at arbejde. Første skridt er et mere formaliseret samarbejde på tværs af klubber og eliteidrætsmiljøer fx organiseret i regi af Sportsråd Lolland. Samtidig har de ideer til, hvordan det nuværende sportslige niveau kan fastholdes og hæves ved et tættere samarbejde, så miljøerne ikke er så spredte.

Billedet er fra prisuddelingen i Lolland Kommune. Det er en årlig tilbagevendende begivenhed, som har været afholdt siden 2008. Formålet er at hædre foreninger, foreningsledere, de frivillige samt idrætsudøvere, som har gjort sig særlig bemærket i det forløbne år.

18. Faciliteterne

ter af varierende størrelse og standard, som bliver anvendt til kultur- og fritidsaktiviteter. Det er fx svømmehaller og idrætshaller, som er enten kommunale eller selvejende, samt et stort antal lokaler og bygninger, som anvendes til kulturelle formål og bl.a. lokal-historiske arkiver. Derudover er der en lang række udendørs anlæg og baner.

Lolland Kommunes Kultur, Fritid og Borger-service har udviklet et solidt og overskueligt værktøj, Masterplanen, til styring af de mange faciliteter til både udendørs og indendørs fritidsaktiviteter. Masterplanen blev vedtaget i Byrådet i 2013 og er udarbejdet med henblik på at give forvaltning og aktører overblik, så brugen af faciliteter kan optimeres fuldt ud til alles tilfredsstillelse.

Masterplanen bliver løbende justeret og er således også en udviklingsplan, hvor der kan indsættes pejlemærker for nye indsatser i forhold til, hvor der er liv – og evt. hvor der kan skabes mere liv i lokalområderne.

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS

Deltagerne i fokusgruppeinterviews giver helt entydigt udtryk for, at man er rigtig godt tilfreds med udbuddet af faciliteter, med antallet og niveauet af faciliteter. Det er værd at bemærke, at også i borgerundersøgelsen fylder faciliteter meget lidt. I de tilfælde, hvor det nævnes, handler det typisk om ideer til yderligere udvikling af faciliteter i naturen som fx udendørs træningsredskaber, udbygning af stisystemer, cykelstier og mountainbikespor.

Samtlige fokusgruppeinterviewdeltagere mener, at de gode rammer på Lolland er en stor styrke for både kultur-, fritids- og idrætsaktørerne. Samtidig advarer interviewpersonerne også om skolelukninger, idet det har

direkte afsmitning på det lokale foreningsliv.

Der efterspørges mulighed for at åbne hallerne endnu tidligere på dagen for foreningernes brug. Og så håber foreningsrepræsentanterne på, at foreningerne fortsat får gratis haller stillet til rådighed også i fremtiden.

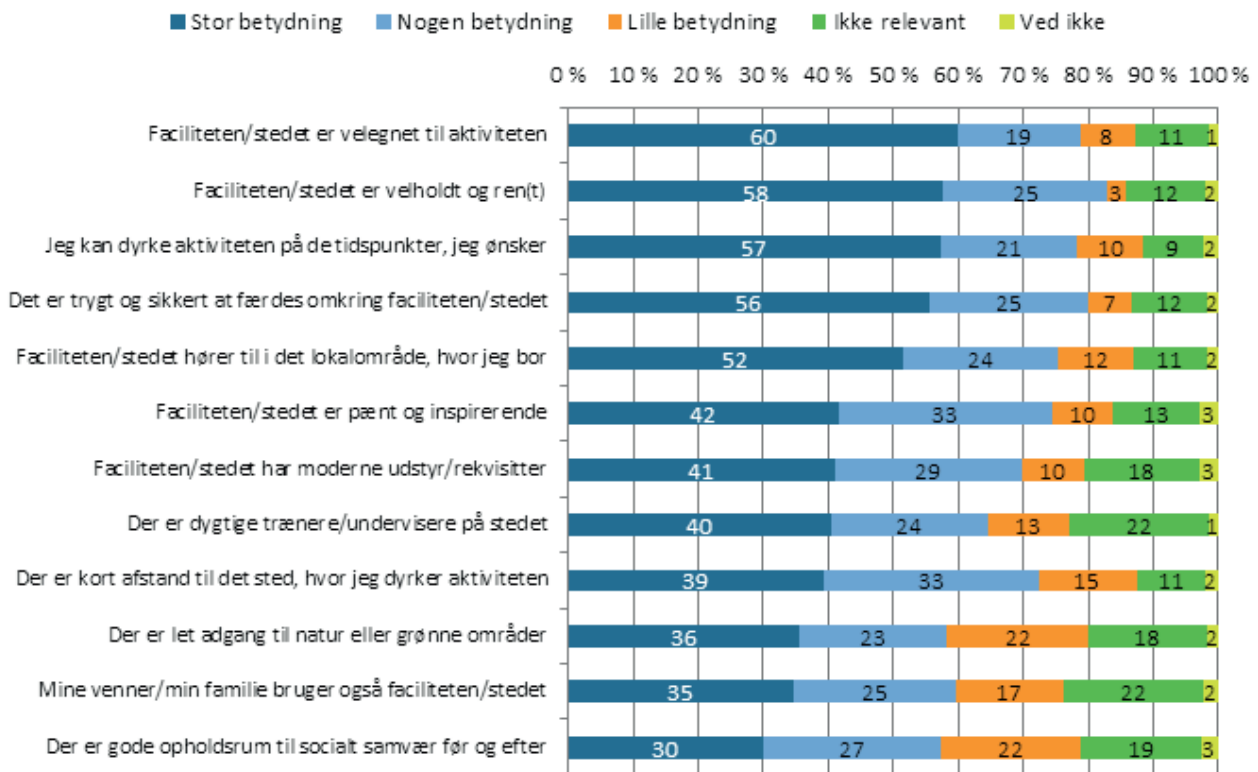
Der efterlyses faciliteter/ungdomshus og især musikvelokaler til unge mennesker.

I borgerundersøgelsen er faktorer for borgernes valg af rammer for deres fritidsaktiviteter også belyst.

Som det fremgår af nedenstående figur

13 betyder det allermest for borgerne, at faciliteten/stedet er velegnet til aktiviteten. Næsten lige så mange tillægger det stor betydning, at faciliteten er velholdt og ren, at aktiviteterne kan dyrkes på de tidspunkter de ønsker, samt at der er trygt og sikkert at færdes omkring faciliteten.

betydeligt færre mænd lægger vægt på disse faktorer. Kvinder lægger også i højere grad end mænd vægt på, at der er dygtige undervisere på stedet. Omvendt er der flere mænd end kvinder, som tillægger moderne udstyr og rekvisitter stor betydning for deres valg. (se mere i Bilag 2, side 20ff)

Figur 13: Faktorer med betydning for borgernes valg af rammer for aktiviteten. Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålsformuleringen: "Hvor stor betydning har følgende forhold for, hvor du foretrækker at dyrke dine fritidsaktiviteter?" Kun de respondenter, der dyrker faste aktiviteter i deres fritid, har fået spørgsmålet. n: 502.

Færrest borgere lægger vægt på betydningen af gode opholdsrum til socialt samvær før og efter aktiviteten, samt at venner eller familie også bruger stedet. Dog har disse faktorer stor betydning for cirka en tredjedel af de aktive borgere.

Mænd og kvinder lægger dog ikke nødvendigvis vægt på de samme ting, når de skal vælge rammerne for deres fritidsaktivitet.

Borgerundersøgelsen viser også, at for kvinderne er de vigtigste faktorer, at der er trygt og sikkert omkring faciliteten, og at faciliteten er pæn og inspirerende, mens

UDTRÆK FRA IDANS KOMMENDE FACILITETSDATABASE

Idans facilitetsdatabase er fortsat under etablering, og tallene for alle kommuner i landet er endnu ikke valideret. Derfor har vi valgt at sammenligne facilitetsdækningen på idrætsområdet i Lolland Kommune med facilitetsdækningen i tre udvalgte kommuner: Varde, Thisted og Lemvig - som på en række strukturelle parametre minder om Lolland Kommune. (Se Bilag 2, tabel 15)

Facilitetsoplysningerne i disse kommuner er valideret af de pågældende kommuner, men der kan dog stadig komme små justeringer i de nuværende oplysninger i forbindelse med

56 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

en yderligere testperiode. Oplysningerne fra facilitetsdatabasen skal tages med disse forbehold.

De tre udvalgte sammenligningskommuner hører ligesom Lolland under kategorien 'yderkommuner' i landdistriktsredegørelsens

	Lolland Kommune	Varde Kommune	Thisted Kommune	Lemvig Kommune
Fitnesscentre¹³				
Antal centre	10	18	17	7
Km ² pr. center	88,6	68,9	63,2	72,7
Indbyggere pr. center	4229	2803	2578	2899
Fodboldanlæg¹⁴				
Antal anlæg	19	35	17	13
Km ² pr. facilitet	46,6	35,4	63,2	39,1
Indbyggere pr. facilitet	2226	1441	2578	1561
Antal fodboldbaner (11-mandsbaner)	37	84	34	26
Km ² pr. bane	23,9	14,8	31,6	19,6
Indbyggere pr. bane	1143	601	1289	780
Store idrætshaller (>800 m²)				
Antal anlæg	16	19	15	13
Km ² pr. facilitet	55,4	65,3	71,6	39,1
Indbygger pr. facilitet	2643	2655	2922	1561
Antal håndboldbaner	16	19	15	14
Km ² pr. bane	55,4	65,3	71,6	36,3
Indbygger pr. bane	2643	2655	2922	1449
Svømmeanlæg				
Antal anlæg	5	7	4	3
Km ² pr. facilitet	177,22	177,16	268,46	169,59
Indbygger pr. facilitet	8457	7207	10957	6764
Antal bassiner ¹⁵	9	15	11	4
Km ² pr. bassin	98,5	82,7	97,6	127,2
Indbygger pr. bassin	4698	3363	3984	5073
Rideanlæg				
Antal anlæg	5	4	7	3
Km ² pr. facilitet	177,2	310,0	153,4	169,6
Indbygger pr. facilitet	8457	12613	6261	6764
Udendørs tennisbaner				
Antal anlæg	8	9	5	4
Km ² pr. facilitet	110,8	137,8	214,8	127,2
Indbygger pr. facilitet	5286	5606	8765	5073
Antal tennisbaner	23	19	12	7
Km ² pr. bane	38,5	65,3	89,5	72,7
Indbygger pr. bane	1838	2655	3652	2999

Tabel 16: Facilitetsdækning i Lolland Kommune og øvrige udvalgte kommuner (2017)

Kilde: Idans kommende facilitetsdatabase. Tallene skal tages med forbehold for mindre justeringer, inden databasen bliver offentliggjort.

¹³ Både kommercielle og foreningsdrevne eller kommunale fitnesscentre.

¹⁴ Omfatter anlæg med 11-mandsfodboldbaner. Baner til 7-mandsfodbold er registreret som én 11 mands, hvis de ligger ved siden af hinanden og kan streges om til 11-mandsbaner. Enkelstående 7-mandsbaner eller andre mindre banetyper indgår ikke.

¹⁵ Omfatter svømmebassiner på 25 m og 50 m, samt mindre bassiner samt varmtvandsbassiner, søbade m.v. Helt små og terapeutiske bassiner er ikke medtaget.

kategoriseringer (Indenrigsministeriet & Fødevareministeriet 2011, 31).

Tabel 16 på forgående side viser facilitetsdækningen i Lolland Kommune for udvalgte idrætsfacilitetstyper sammenlignet med øvrige udvalgte kommuner. De udvalgte facilitetstyper er fitnesscentre, fodboldanlæg, store idrætshaller, svømmeanlæg, ridehaller og udendørs tennisbaner. Dækningen er målt på en række forskellige parametre. Som det fremgår ligger Lolland Kommune lavt sammenlignet med andre kommuner, når det gælder den relative udbredelse af fitnesscentre. Når det gælder fodboldbaner er dækningen i Lolland Kommune på linje med dækningen i Thisted Kommune og lidt lavere end dækningen i Varde og Lemvig Kommuner målt på antal indbyggere pr. bane og pr. facilitet.

I forhold til store idrætshaller er dækningen i Lolland Kommune i overensstemmelse med situationen i Varde og Thisted Kommuner, mens der er relativt flest i Lemvig Kommune i forhold til indbyggertallet.

Både ift. rideanlæg og svømmehaller indtager Lolland Kommune en mellemposition i forhold til de øvrige kommuner.

Samlet set vurderer vi, at Lolland Kommune er godt med, når det gælder udbredelsen af idrætsfaciliteter. Kun i forhold til fitnesscentre ligger kommunen betydeligt lavere end de øvrige kommuner i sammenligningen.

Derudover er det væsentligt at nævne, at tyndt befolkede kommuner som de ovenstående gennemsnitligt set har en højere facilitetsdækning end mange bykommuner. Det var en klar tendens i den seneste samlede facilitetsanalyse på landsplan, hvor Lolland Kommune var blandt de kommuner, der havde den højeste facilitetsdækning (Lokale- og Anlægsfonden 2013).

Udendørs tennisbaner er en facilitetstype, hvor Lolland Kommune skiller sig positivt ud, da der er få indbyggere pr. tennisbane sammenlignet med de øvrige kommuner i tabellen.

FACILITETER TIL KULTUR

Idans kommende facilitetsdatabase indeholder ikke oversigter og sammenligningsmuligheder over specifikke lokaler til kulturelle formål.

Det er dog værd at fremhæve de mange forsamlingshuse og skoler i Lolland Kommune. De fungerer som væsentlige lokale omdrejningspunkter og er helt afgørende for foreningernes virke og muligheder for at fremme den lokale sammenhængskraft.

Endvidere skal også fremhæves de nye planer for et kommende kulturhus i Nakskov:

Der arbejdes med etablering af et kulturhus i den tidligere Toldbod og Havnebygningen, som skal danne rammen for de kulturelle aktiviteter og kulturaktører i området. Huset skal stå til rådighed for den lokale befolkning og deres initiativer. Endvidere vil det tidligere færgeleje blive inddraget som aktivitetssted, dermed vil projektet på fornem vis binde byen og fjorden sammen.

Lolland Kommune har bevilliget et tilskud på 15% af anlægssummen, og projektgruppen bag er i gang med at søge relevante fonde.

19. Naturens store potentialer

MULIGHEDERNE I DE STEDBUNDNE OMRÅDER

I alle fokusgruppeinterviews peger deltagerne på Lollands mange stedbundne potentialer som en kæmpe styrke. Deltagerne er også enige i, at man i langt højere grad kan udnytte øens kulturhistoriske steder og landskaber. Konkret peges der på Dodekalitten, på Reventlow-Museet, Maribo Søerne og Naturpark Nakskov Fjord.

Interviewpersonerne har bl.a. drøftet mulighederne for at etablere kulturruter i landskabet "Lolland på tværs" med historier, natur, mindesmærker og besøgssteder. Eller fx ved at etablere flere pilgrimsruter eller ved at kultur- og idrætsaktører går sammen og skaber nye aktiviteter på tværs i det åbne rum/landskaberne.

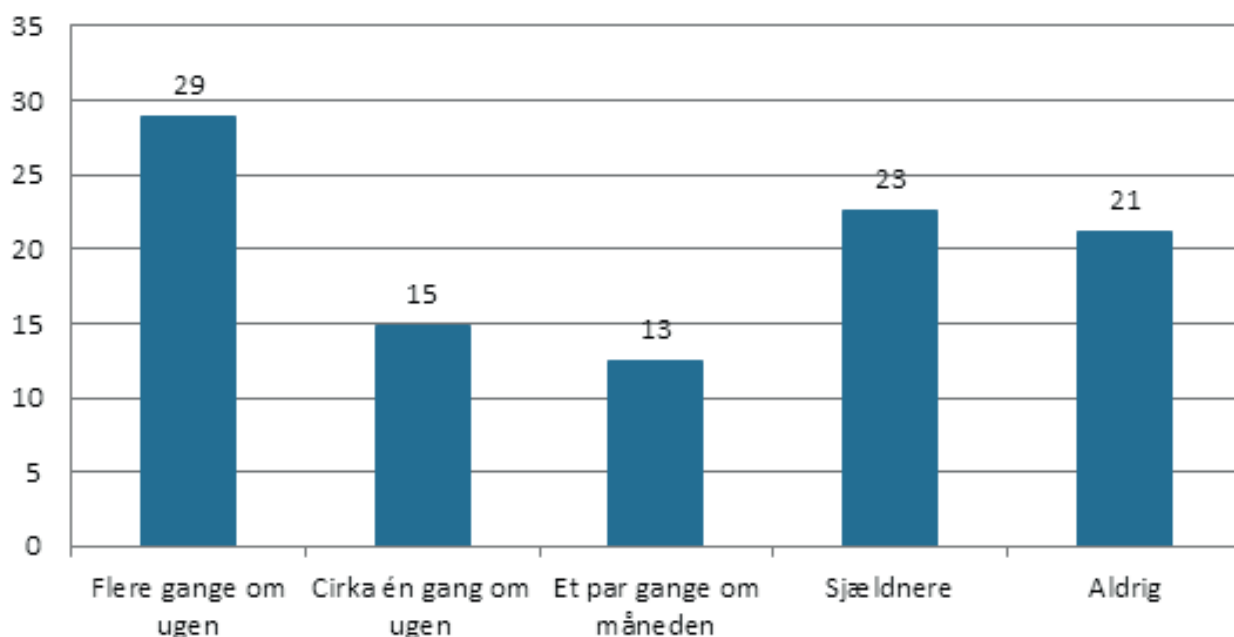
BRUGEN AF MOTIONSSTIER/RUTER

I borgerundersøgelsen har vi stillet spørgsmål om borgernes brug af motionsstier eller ruter i by- eller landområder.

Som figur 13 viser, har 29% af borgerne angivet, at de benytter sig af motionsstier flere gange om ugen, mens yderligere 15% gør det cirka én gang om ugen. Dermed er der sammenlagt hele 44% af borgerne, som mindst en gang i ugen bruger motionsstier eller ruter. I den anden ende af skalaen benytter lige så mange sig af muligheden sjældent eller aldrig. (se mere i Bilag 2)

Kvinderne bruger lidt oftere end mænd stier og ruter, mens der er begrænsede forskelle på tværs af aldersgrupperne. Det er dermed borgere i alle aldre, der benytter sig af stier eller lignende til at gå, cykle, løbe eller ride en tur.

Interessant er det også, at det ikke kun er de borgere, der har angivet, at de dyrker fritidsaktiviteter på fast basis, som benytter stierne. Selvom der er en betydelig overvægt af aktive borgere blandt brugerne af stierne,

Figur 13: Brugen af motionsstier eller ruter (andel i %)

Figuren viser, hvor ofte borgerne benytter motionsstier eller ruter (til fx at gå, cykle eller ride en tur.). n: 689.

er der 18% af de ikke-aktive, som benytter stierne flere gange om ugen.

Ses der på typer af lokalområder, er brugen størst i kommunens mindre og mellemstore byer. Som det fremgår af det nedenstående kort, skiller kommunens østlige del sig ud ved en særlig hyppig brug af stier mv. Det kan blandt andet skyldes stisystemerne omkring Maribosøerne, som mange nævner i de uddybende svar, som steder de benytter. Også Jernbanestien mellem Rødby, Rødbyhavn, Holeby og Maribo bliver hyppigt nævnt.

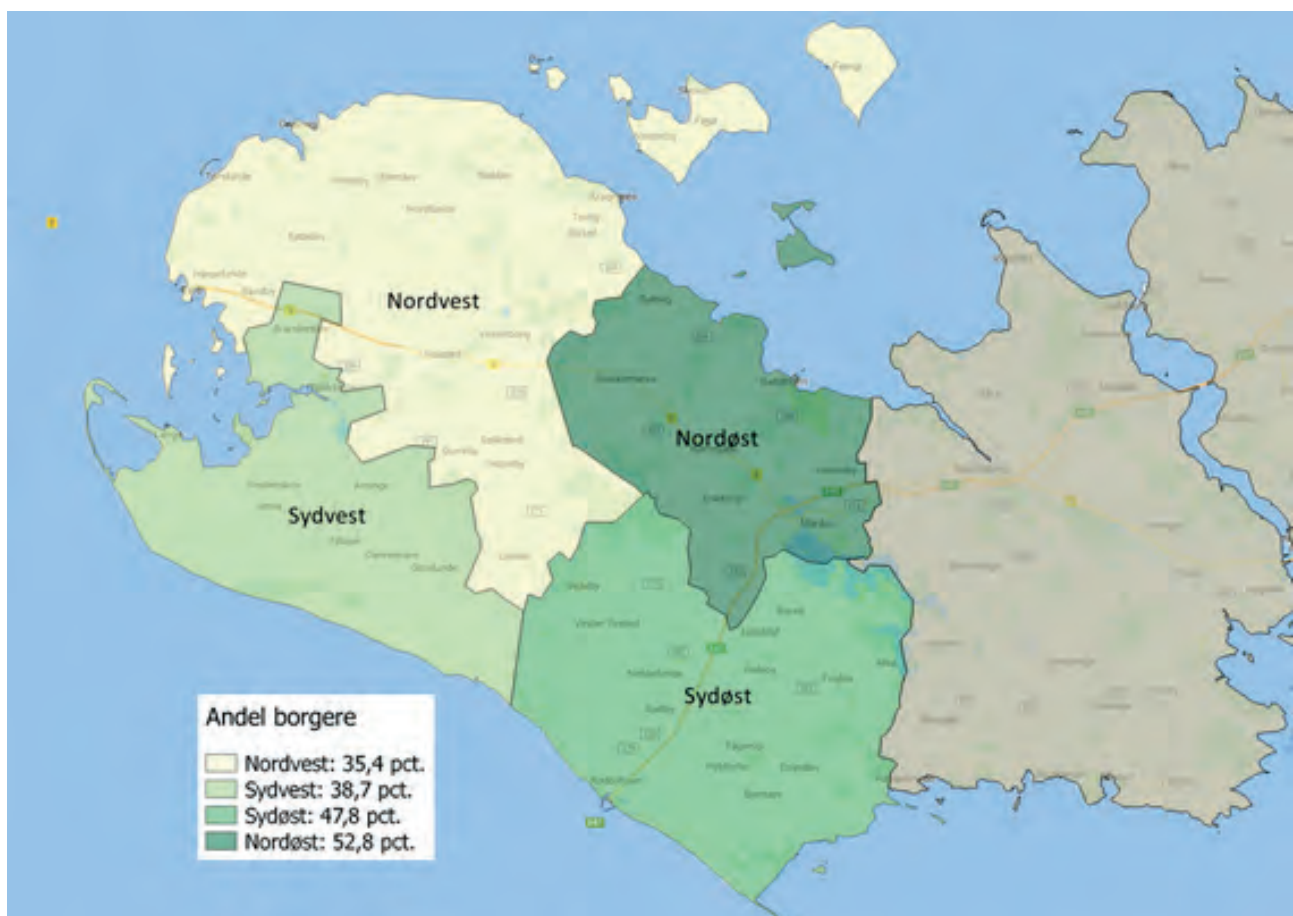
Der er dog også populære områder i de øvrige dele af kommune. Her skiller særligt Ringstierne i Nakskov sig ud som et område, borgerne i særlig grad nævner i de uddybende svar. Derudover nævner mange bor-

gere digerne langs med kysten, som steder de gerne benytter sig af.

Tallene viser, at borgerne i høj grad bruger naturen og stisystemerne i kommunen, men at der er en vis variation i brugen på tværs af lokalområder i kommunen.

Samlet er analysen en tydelig indikation på, at naturen er vigtig for mange borgere i Lolland Kommune, og at også en del af de borgere, som ikke dyrker fritidsaktiviteter på fast basis, benytter sig af stisystemer og naturområder.

Analysens resultater hænger desuden godt sammen med, at rigtig mange tilflyttere angiver, at det at komme tæt på naturen har været en væsentlig årsag til, at de flyttede til Lolland Kommune (se næste afsnit).

Figur 22: Borgere der anvender stier og ruter mindst én gang ugentligt (andel i %) Kortet viser andelen af borgere – fordelt på de fire lokalområder – som benytter stier eller motionsruter til fx at gå, cykle eller løbe en tur mindst én gang om ugen. n: 689.

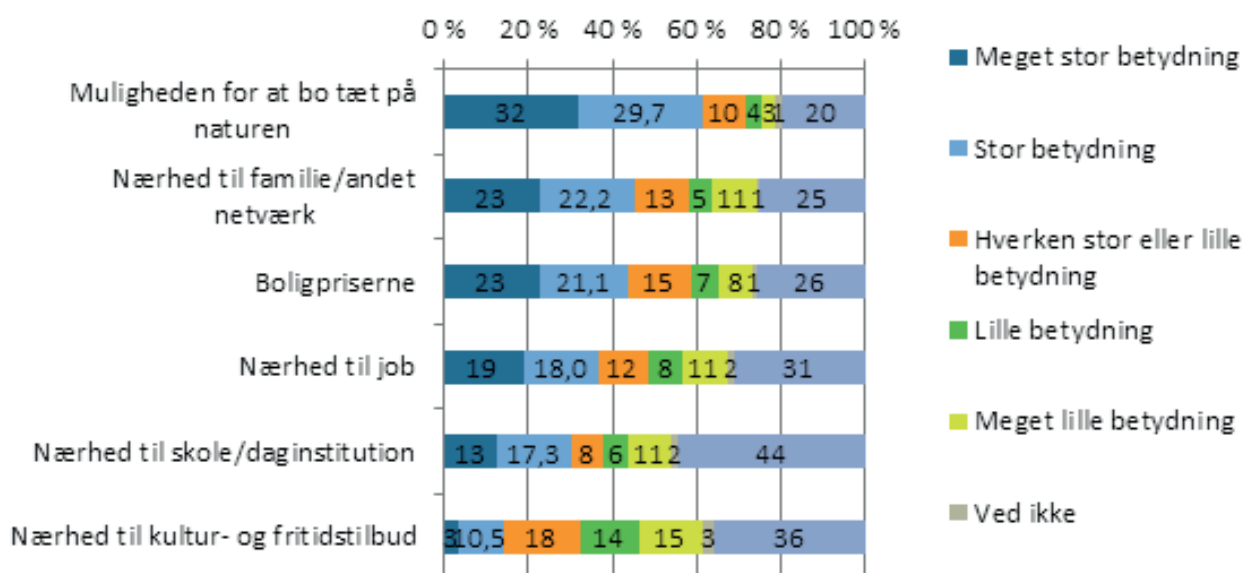
20. Kultur- og fritidsaktiviteters betydning for til- og fraflytning.

Som led i borgeranalysen har vi også set på, hvilke faktorer der har betydning for tilflyttere – altså for de borgere, der ikke har boet i Lolland Kommune i hele deres voksne liv.

39% af borgerne i undersøgelsen angiver, at de ikke har boet i Lolland Kommune i hele deres voksne liv. Det er ganske mange, hvilket er i god overensstemmelse med, at der generelt er en stor dynamik i til- og fraflytningen i kommunen. I perioden 2006-2014 flyttede mere end 15.000 borgere til Lolland Kommune fra andre dele af Danmark (Lolland Kommune 2016).

Som figur 42 viser, er naturen det helt store trækplaster. 62% af tilflytterne angiver, at muligheden for at bo tæt på naturen havde stor eller meget stor betydning for deres valg af bopæl.

Nærhed til familie og netværk har også stor betydning, mens boligpriserne kommer på en tredjeplads. I en større til- og fraflytningsanalyse om motiver for til- og fraflytning til Lolland-Falster fra 2014, var de samme tre faktorer i top-tre – dog i en anden rækkefølge, hvor nærheden til netværk lå i top (Oxford Research 2014).

Figur 14: Faktorer med betydning for tilflytning (andel i %)

Figuren viser borgernes svar på spørgsmålet: 'Hvor stor betydning havde de følgende faktorer for dit valg af bopæl i Lolland Kommune?' Kun de borgere, der har angivet, at de ikke har boet i Lolland Kommune hele deres voksne liv, har fået spørgsmålet. n: 266

Som det fremgår på foregående side har nærheden til kultur- og fritidstilbud meget begrænset betydning for tilflytningen.

Derfor er det interessant, at ønsket om bedre kultur- og fritidstilbud spillede en rolle for årsagen til fraflytning i den tidligere udarbejdede til- og fraflytningsanalyse (Oxford Research 2014) sammen med blandt andet bedre offentlig transport og bedre beskæftigelsesmuligheder.

Tankevækkende er det også, at en landsdækkende undersøgelse (Moos-Bjerre/Epinion for DKs Biblioteksforening 2015) viser, at veluddannede borgere især vælger at slå

sig ned i kommuner, der har veludviklede kulturtilbud. Således angiver 57% af danskerne, at det har betydning for dem, om der er biblioteker i deres område, og 44% af befolkningen angiver, at kulturelle tilbud har betydning for, hvor de har lyst til bo.

Samtidig angiver kun 23% af borgere med folkeskole/grundskole baggrund, at kulturen spiller en rolle for valg af bopæl.

Så noget tyder på, at vil en kommune tiltrække veluddannede skatteborgere, så har kultur- og fritidsaktiviteter betydning for bosætning.

Oversigt over bilag:

Bilag 1: Deltagere og medvirkede i fokusgruppeinterviews og feltstudier m.m.

Bilag 2: Borgerundersøgelsen. (Kan downloades elektronisk fra Lolland Kommunes hjemmeside: www.lolland.dk/fritidsvaner)

Bilag 3: Oversigt over tilskud og besøgende på museumsområdet i Lolland Kommune, 2016.

Bilag 4: Metoder

Bilag 5: Litteraturliste

Kulturkort

Bilag 1.: Oversigt over ressourcepersoner i processen

Personer som har medvirket til rapporten, gennem deltagelse i Følgegruppe, Fokusgruppe og ved konsulentfirmaets besøg.

Heino Knudsen	Formand for Fritids- og Kulturudvalget.
Eric Steffensen	Næstformand i Fritids- og Kulturudvalget
Susanne Grue Jørgensen	Lys over Lolland
Finn Larsen	Maribo Kajakklub
Finn Andersen	Formand Folkeoplysningsudvalget
Frank Rubæk	Leder Nørregade Teatret (Egnsteater)
Ulla Schaltz	Direktør Museum Lolland Falster
Liselotte Paaske Nielsen	Pakhuset Rødby
Leo Rasmussen	Vestlollands Teaterkreds
Allan Dahl	Løvehjerterne (musikforening)
John Poulsen	Nakskov Kunstforening
Per Møller	Maribo Kunstforening
Ann-Vibeke Munter	Ejer af Galleri Lolland
Karina Fredensborg	Leder Lolland Musikskole
Mette Staalgaard	Leder af Det Hvide Kor
Lucas Jansen	Den Gyldne Banan (unge)
Carsten Løye	Souschef skoledistrikt Øst
Britt Christophersen	Idrætslærer på afdeling Ravnsborgskolen
Jesper Lund	Leder Børnehaven Myreturen
Libuse Müller	Birket Kulturcenter
Lis Pepping	Sandby Kulturcenter
Morten H. Nielsen	Direktør Maribo Hallerne
Ebbe Edvardsen	Halinspektør i Rudbjerg og Ravnsborg hallerne
Bjarne Sørensen	Formand Sportsråd Lolland
Leif Utermöhl	Formand BUS Lolland
Flemming W. Pedersen	Formand Aftenskolernes Fællesråd
Anita Munk	Formad Maribo Gymnastikforening
Chris Grobe	Femø Jazz
Thomas Rasmussen	Business Lolland Falster
Torben Larsen	Maribo Handel og Erhverv
Niels Halm	Bychef Nakskov Handel og Erhverv
Marie Louise Friderichsen	Turistchef
Bo Rasmussen	Naturlandet
Adam Schøidt	Eliteroer Maribo Kajakklub
Rasmus Alsbæk	Eliteroer Maribo Kajakklub
Morten Juul	Sportschef Team Sydhavsørerne
Morten Damgaard	Elitespiller i Team Sydhavsørerne
Jørgen Rassi Rasmussen	Næstformand i Sportsråd Lolland
Anders Petersen	Formand Rødby Styrkeløft og motionscenter

64 Kortlægning af kultur- og fritidsområdet

Mads Holm	Elitesvømmer Nakskov Svømmeklub
Henning Johansen	Instruktør Nakskov Gymnastikforening
Søren Hansen	Ildsjæl og Elitetræner gennem mange år.

Bjarne Halstrøm	Maribo Roklub
Claus Jørgensen	Næstformand i Fonden Dodekalitten
Mogens Andreasen	Leder Skibs- og Søfartsmuseet
Mette Rix Krabbe	Frederiksdal
Christoffer Knuth	Knuthenborg
Christine Krabbe	Elvermose Koncerter
Anne Højer	Direktør Fuglsang Kunstmuseum
Inger Halleløv	Leder af Bibliotek- & Borgerservice

Fra Kultur, Fritid & Borgerservice

Per Voetmann	Sektorchef
Jørgen Olsen	Teamleder
Johan Vest	Kultur- & Fritidskonsulent
Louise Moe	Kultur- & Fritidskonsulent
Susan Møller Pedersen	Kultur- & Fritidskonsulent

Bilag 2: Borgerundersøgelsen

Udgivet som selvstændig publikation

BORGERNES FRITIDSVANER I LOLLAND KOMMUNE

Malene Thøgersen

Notat / Juli 2017

Bilag 3: Museumsstatistik

Museumsnavn	Besøgstal 2014	Besøgstal 2015	Besøgstal 2016	Fremgang / tilbagegang fra 2015 til 2016	Fremgang / tilbagegang procentvis fra	Antal frivillige	Tilskud 2015 i kr.	Tilskud 2016 i kr.	Tilskud i kr. pr. indbygger 2016	Tilskud i kr. pr. besøgende 2016
Askø Museum	430	298	400,00	102	34,00%	3	0	0	0	0
Danmarks sukkermuseum	2.300	2.100	2.200,00	100	4,00%	35	13.110	13110	0,3	5,95
Hvedemagasinet	4.170	4.310	4.665,00	355	8,00%	43	12.505	9977	0,23	2,13
Museum Polakkasernen	1.275	1.385	1.185,00	-200	14,00%	10	8.347	8289	0,19	6,99
Det gl. Trykkeri i Nakskov	2.817	504	500,00	-4	0,79%	22	35.548	27230	0,63	54,46
Kappel Stubmølle	400	360	460,00	100	27,00%	12	13.175	12970	0,3	28,19
Minibyen Maribo	850	950	1.100,00	150	15,00%	30	50.000	49225	1,15	44,75
Nakskov Brandmuseum	1.300	900	2.000,00	1100	122,00%	20	10.070	10651	0,25	5,3
Nakskov Skibs- og Søfartsmuseum	826	610	1.637,00	1027	168,00%	26	122.000	79941	1,87	48,83
Det historiske arbejdende værksted	500	500	500,00	0	0,00%	12	23.245	19000	0,44	38
Fejøl Mølle	3.600	3600	2.000,00	1600	44,00%	13	0	0	0	0
Fejøl ø-museum	460	465	478,00	13	2,70%	8	0	0	0	0
Museumsbanen Maribo-Bandholm	13.805	13.064	13.113,00	49	0,40%	60	0	0	0	0
Onsevig Museum	800	1.300					0	0	0	0
Vindeby Mølle	550	800	900,00	100	8,00%	40	0	0	0	0
Richard Winthers hus	1000	1.300	1.200,00	100	7,60%	10	0	0	0	0
Stormflodsmuseet	400	900	500,00	400	44,40%	8	0	0	0	0
Errindlev Mejeri	500	500	500,00	0	0,00%	10	0	0	0	0
Østoftes Stubmølle	200	150					0	0	0	0
Femø Museum		165	225,00	60	36,00%	1	0	0	0	0
Fuglsang Kunstmuseum	27.432	24.631	22.603,00	2.028	8,20%	50	370.307	420.908	9,87	18,62
Museum LF	13849	13144	20.987,00	6329	30,15%	197	3119615,37	2988948	70,09	142,41
IALT	77.464	71.936	77.153,00	3.767	5,20%	610	3777922,37	3640249	85,32	395,63

MLF – Stiftsmuseet i Maribo	1.947	2.863	4.259,00	1396	49,00%	0	2.706.556,37 kr.**	2590263		
MLF – Frilandsmuseet i Maribo	11.902	10.281	11.641,00	1.360	13,00%	183		0		
MLF – Reventlow-Pederstrup Museet	3.755**	1.515**	5.087,00	3.572	235,00%	14		0		
Særskilt Tilskud til bygningsvedligeholdelse Reventlow – Pederstrup museet	-	-					331.775 kr.	320229		
Særskilt Tilskud til Reventlow parken							81.284 kr.	78456		
IALT	13.849	13.144	20.987,00	6.328	30,15%		3119615,37	2988948	70,09kr.	142,41kr.

Bilag 4: Metoder

I kortlægningen af kultur- og fritidsområdet i Lolland Kommune har vi benyttet flere forskellige metoder:

KULTURATLAS: OVERSIGT OVER KULTURSTEDER OG KULTUR- OG FRITIDSAKTIVITETER

Der er fremstillet to kulturatlas: Vi har benyttet metoden Cultural Planning i en involverende proces med repræsentanter fra kultur- og fritidslivet. Kulturkortene over kultursteder og kultur- og fritidsaktiviteter har fungeret som værktøjer undervejs i processen for at skabe overblik over de mange forskellige aktiviteter, der foregår på Lolland.

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS

Der er gennemført i alt 4 fokusgruppeinterviews med 10-12 udvalgte repræsentanter i hver:

- Kulturinstitutionsledere og kulturelle ildsjæle/nøglepersoner
- Erhvervsfolk, turisme, events og andre private aktører
- Skoleledere, aftenskoler og andre fra forenings- og idrætslivet
- Idrætsledere og -instruktører fra potentielle eliteidrætsmiljøer

Forud for fokusgruppemøderne har deltagerne udfyldt deres "egen" SWOT analyse som en forberedelse til interviews og dialog med de øvrige deltagere.

ENKELTBESØG HOS UDVALGTE KULTUR- OG FRITIDSAKTØRER: INTERVIEWS OG SAMTALE OM STATUS OG UDFORDRINGER

- Fuglsang Kunstmuseum
- Knuthenborg Safaripark
- Elvemose Klassiske Koncerter
- Maribo Roklub – Maribo Søerne
- Kunstmonumentet Dodekalitten og Ven-

neforeningen

- Skibs- og Søfartsmuseet i Nakskov
- Tolbodden – planer for Nakskovs nye kulturhus
- Frederiksdal Gods

BORGERANALYSE – EN SPØRGESKEMAANALYSE UDSENDT TIL 3000 VILKÅRLIGT UDVALGTE BORGERE.

Videncenter for Folkeoplysning/Idrættens Analyseinstitut har gennemført en analyse af borgernes kultur- fritidsvaner. Udgangspunktet er en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit på 3000 borgere over 16 år. Lolland Kommune har gennemført udsendelsen elektronisk og rykket skriftligt pr. brev. Analysen er udarbejdet som et selvstændigt notat, der kan downloades via Lolland Kommunes hjemmeside www.lolland.dk/fritidsvaner. I borgeranalysen redegøres udførligt for undersøgelsens datagrundlag og metode.

KORTLÆGNING AF FACILITETER

Udgangspunktet er udtræk fra Idrættens Analyseinstituts kommende facilitetsdatabase over de væsentligste idrætsfaciliteter i Danmark. Der er draget sammenligninger med udvalgte sammenlignelige landkommuner: Varde, Thisted og Lemvig.

SPARRING FRA ARBEJDSGRUPPE OG FØLGEGRUPPE

En arbejdsgruppe bestående af nøglepersoner fra Kultur, Fritid og Borgerservice samt en følgegruppe bestående af politikere, institutionsledere og andre aktører har fungeret som sparringspartnere i processen.

KULTUR- OG FRITIDSKONFERENCE MED FREMLÆGGELSE FOR BYRÅD/UDVALG, KULTURINSTITUTIONER, FORENINGER OG BORGERE.

Knudsen Syd og Vifo/Idan afrapporterer resultaterne af kortlægningen på en afsluttende kultur- og fritidskonference på Reventlow-Museet på Lolland.

Bilag 5: Litteraturliste

Bech, Per (1999): Stress og Livskvalitet. Psykiatrifondens Forlag.

Bjerrum, Henriette & Malene Thøgersen (2016): Mental sundhed og øget trivsel. Aftenskolenes betydning for borgere i Aalborg Kommune. Videncenter for Folkeoplysning.

Christensen, Thomas Nordahl & Marie Lønberg Hansen (2014): Validerede instrumenter ved måling af mental sundhed – til evalueringer på det sociale område.

Danmarks Biblioteksforenings Befolkningsundersøgelse 2015. Udarbejdet af Moos-Bjerre, Lange og Epinion for Danmarks Biblioteksforening (2015).

Danskernes Kulturvaner 2012. Udarbejdet af Epinion A/S og Pluss Leadership A/S for Kulturministeriet, 2012.

Danskernes Sundhed (www.danskernessundhed.dk)

Digitale Biblioteksstrategier. Udarbejdet af Moos-Bjerre & Lange for Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, 2017.

Eliteidrætsmiljøer i Lolland Kommune. Kortlægning og analyse af eliteidrætten i Lolland kommune. Internt notat. Udarbejdet af Rasmus Storm & Steffen Rask, IDAN, 2017.

Festivaler og begivenheder i landdistrikterne. Udarbejdet af Anne-Mette Hjalager et al. SDU Esbjerg, Center for Landdistriktsforskning, 2016.

Forsberg, Peter, Maja Pilgaard, Jens Høyer-Kruse, Casper Due-Nielsen, Aline van Bedaf & Peter Mindegaard (2015): Idrætsfaciliteter i Ballerup Kommune. Faciliteter, foreninger og borgere på idrætsområdet i Ballerup Kommune. Idrættens Analyseinstitut, København.

Forsberg, Peter, Trygve Laub Asserhøj, Christian Gjersing Nielsen, Mike Murray, Jens Høyer-Kruse & Aline van Bedaf (2016): Fremtidens idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune. Facilitetsanalyse og udviklingsperspektiver. Baggrundsanalyser. Idrættens Analyseinstitut, København.

Forsberg, Peter & Christian Gjersing Nielsen (2016): Fremtidens Idrætsfaciliteter i Frederiksberg Kommune – Baggrundsrapport. Idrættens Analyseinstitut, København.

Fridberg, Torben & Lars Skov Henriksen (2014): Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet & Fødevareministeriet (2011): Landdistriktsredegørelse 2011 – regeringens redegørelse til Folketinget. København.

Koushede, Vibeke: For mental sundhed – et nyt perspektiv. København, Statens Institut for Folkesundhed, 2015.

Laub, Trygve Buch (2012): Danskernes motions- og sportsvaner 2011. Grundrapport. København. Idrættens Analyseinstitut.

Lokale- og Anlægsfonden (2013): Facilitetsindeks: Bananen er vendt om for de store byer. Tribune, særudgave oktober 2013.

Lolland Kommune (2011): Strategi for Internationalt Samarbejde 2011-2015.

Lolland Kommune (2015): Folkeoplysningspolitik for Lolland Kommune 2015 – 2025.

Lolland Kommune (2015): Lolland Kommunes Kultur- og fritidspolitik 2015-2025.

Lolland Kommune (2016): Det Nye Lolland – Plan- og udviklingsstrategi 2016-2030.

Lolland Kommune (2016): Kulturtjenesten.

Evalueringsrapport 2014 – 2017. Udarbejdet af Signe Christensen-Dalsgaard, 2016.

Lolland Kommune (2017): Befolkningsprognose 2017-2029 Lolland Kommune.

National bruger- og benchmarkundersøgelse på folkebiblioteksområdet 2016. Lolland Kommune. Slots- og Kulturstyrelsen, Wilke, oktober 2016.

Oxford Research (2014): Til- og fraflytningsanalyse. Motiver for til- og fraflytning på Lolland-Falster. Analyse udarbejdet for Lolland Kommune og Guldborgsund Kommune.

Pilgaard, Maja & Steffen Rask (2016): Danskernes motions- og sportsvaner 2016. Idrættens Analyseinstitut.

Statens Institut for Folkesundhed (2016): "Mental sundhed er kommet på kommunernes dagsorden", http://www.si-folkesundhed.dk/Ugens%20tal%20for%20folkesundhed/Ugens%20tal/03_2016.aspx

Sundhedsstyrelsen (2010): Mental sundhed blandt voksne danskere – analyser baseret på Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2005. Sundhedsstyrelsen, København

Thøgersen, Malene (2015): Tværgående samarbejde blandt folkeoplysningens aktører. Videncenter for Folkeoplysning.

Thøgersen, Malene (2017): Folkeoplysning i kommunerne. Videncenter for Folkeoplysning.

Thøgersen, Malene & Niels Næser (2016): Fritid og trivsel i Aalborg Kommune. En analyse af borgernes fritidsvaner. Videncenter for Folkeoplysning.

Virker det? Debatoplæg om kulturens og fritidens effekter og værdier i en ny kommunal virkelighed. Kommunernes Landsforening, 2017.

Økonomi og indenrigsministeriets kommunale nøgletal (www.noegletal.dk).

www.soendagften.dk/2017.